

Regeringens skrivelse

2004/05:161

Sveriges politik för global utveckling

Skr.
2004/05:161

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 26 maj 2005

Göran Persson

Carin Jämtin
(Utrikesdepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I december 2003 fattade riksdagen beslut om en svensk politik för global utveckling baserad på regeringens förslag i propositionen *Gemensamt ansvar: Sveriges politik för global utveckling* (prop. 2002/03:122, bet. 2003/04:UU3, rskr. 2004/05:4). Beslutet lade grunden för en samstämmig politik för en rättvis och hållbar global utveckling. Utgångspunkten är att nationella politiska beslut har globala återverkningar och att alla politikområden kan bidra till arbetet med att bekämpa fattigdom. Två perspektiv skall genomsyra politiken: ett rättighetsperspektiv och fattiga människors perspektiv på utveckling. Genom att utgå från båda perspektiven skall förutsättningar kunna skapas för människor att delta i beslut och med egen kraft ta sig ur fattigdomen.

Inom regeringen finns ett ansvarigt statsråd och enligt Regeringskansliets instruktion är Utrikesdepartementet ansvarigt för samordningen av politiken för global utveckling. Inom Utrikesdepartementet har en separat funktion upprättats för samordning och uppföljning. Varje enskilt politikområde ansvarar för genomförandet av åtgärder inom sitt område.

Sveriges politik för global utveckling har rönt stor internationell uppmärksamhet. Sverige är det första land vars parlament fattat beslut om en samstämmig politik för en rättvis och hållbar global utveckling som omfattar samtliga politikområden.

Riksdagen stödde i sitt betänkande (bet. 2003/04:UU3) regeringens förslag att i skrivelse till riksdagen rapportera genomförandet av politiken för global utveckling. Den första resultatskrivelsen, *Regeringens skrivelse om Sveriges politik för global utveckling* (skr. 2004/05:4), överlämnades till riksdagen i september 2004. Den gav en lägesbild av det pågående arbetet för att uppnå ett samstämmigt arbete för global utveckling inom ett antal politikområden: rättsliga frågor, utrikes-, säkerhets-

och försvarspolitik, handelspolitik, migrationspolitik, politik för social omsorg och folkhälsa, ekonomisk politik och finansiella frågor, utbildnings-, forsknings- och ungdomspolitik, jordbruks-, fiskeri- och konsumentpolitik, kultur- och mediapolitik, miljöpolitik, närings-, arbetsmarknads- och transportpolitik samt politik för internationellt utvecklingsarbete.

I föreliggande skrivelse beskrivs:

1. Hur arbetet med att utveckla politiken för en rättvis global hållbar utveckling framskridit. Det omfattar klargörande av de huvudsakliga begreppen (samstämmighet, rättighets- respektive fattiga människors perspektiv på utveckling), samt en precisering av politikens målgrupp. (kapitel 1)
2. Den globala dagordningen samt EU:s roll, som utgör sammanhanget för det svenska samstämmighetsarbetet. (kapitel 2)
3. Det pågående arbetet, inklusive mål, instrument samt hittills uppnådda resultat under 2004. Dessa är grupperade i enlighet med huvuddragen för politiken under rubrikerna grundläggande värden, hållbar utveckling, konflikthantering och säkerhet och globala utmaningar. Även utvecklingssamarbetets roll i den samlade politiken beskrivs. Genomförandet av politiken befinner sig i ett inledningsskede varför resultatredovisningen fortfarande är av begränsad karaktär. (kapitel 3)
4. Inriktning på det fortsatta arbetet. (kapitel 4)

Politiken för global utveckling är ett långsiktigt åtagande som ställer stora krav på arbetsformer och samordning inom Regeringskansliet. Årets resultatskrivelse visar att arbetet med att formulera målsättningar och precisera konkreta aktiviteter och instrument för genomförandet av politiken har inletts inom olika politikområden.

Olika politikområden har kommit olika långt i genomförandet. I syfte att förenkla och förbättra arbetet över departementsgränserna har en interdepartemental referensgrupp inrättats. Samstämmighet förutsätter att erfarenheter och synpunkter kan utbytas mellan olika politikområden. Metoder och verktyg för att förbättra genomförandet av politiken för global utveckling kommer att utvecklas ytterligare.

1	Sveriges politik för global utveckling	4
1.1	Samstämmighet, rättighetsperspektivet och fattiga människors perspektiv	5
1.1.1	Rättighetsperspektivet och fattiga människors perspektiv på utveckling	5
1.1.2	Tillämpning av perspektiven	6
1.2	Information, kommunikation och utbildning	6
2	Den globala dagordningen.....	7
2.1	EU:s roll för politiken för global utveckling.....	8
3	Politikens huvuddrag – mål, instrument och resultat	9
3.1	Grundläggande värden	10
3.1.1	Respekt för de mänskliga rättigheterna	10
3.1.2	Demokrati och god samhällsstyrning	11
3.1.3	Jämställdhet	13
3.2	Hållbar utveckling.....	14
3.2.1	Hållbart nyttjande av naturresurserna och omsorg om miljön	14
3.2.2	Ekonomisk tillväxt.....	19
3.2.3	Social utveckling och trygghet	24
3.3	Konflikthantering och säkerhet.....	30
3.4	Globala utmaningar.....	34
3.5	Utvecklingssamarbetet	36
4	Inriktning på det framtida arbetet	39
	Bilaga 1 Förklaring till förekommande förkortningar	41
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 26 maj 2005	43

Sveriges politik för global utveckling är ett bidrag till den internationella utvecklingsdagordningen och ett verktyg för en effektiv fattigdomsbekämpning. Politiken har utarbetats med insikten att utvecklingssamarbete och ökade biståndsvolymer i sig inte är tillräckligt för att skapa en rättvis och hållbar global utveckling. Andra politikområden spelar också en betydande roll för att främja utveckling och fattigdomsbekämpning och därigenom till möjligheten att uppnå millennieutvecklingsmålen. Handels- och jordbrukspolitik har exempelvis stor betydelse för utvecklingen i fattiga länder. Miljö- respektive migrationspolitik är andra områden med väsentlig påverkan på den globala utvecklingen. Grundförutsättningar för en hållbar utveckling är fred och säkerhet, demokrati och god samhällsstyrning, ekonomisk tillväxt, att mänskliga rättigheter respekteras liksom jämställdhet mellan könen.

Det ökade utbytet av varor, tjänster, kapital och idéer mellan länder har skapat förbättrade förutsättningar att främja utveckling, sysselsättning och globalt välstånd. Individer, grupper och länder som inte har möjlighet att dra nytta av globaliseringen riskerar emellertid att bli ytterligare marginaliserade och fastna i permanent fattigdom. Det är vårt gemensamma ansvar att stödja processer som innebär att alla får möjlighet att ta del av globaliseringens positiva effekter.

Det övergripande målet för politiken för global utveckling är att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling (prop. 2002/03:122 s. 19). Målet gäller för samtliga politikområden och bygger på insikten om att alla nationella beslut kan ha konsekvenser för andra länders möjligheter till utveckling. Genom en ökad samstämmighet i agerandet mellan relevanta politikområden och aktörer, inklusive Förenta nationerna (FN), Europeiska unionen (EU), utvecklingsbankerna, andra multilaterala institutioner och andra länder blir fattigdomsbekämpningen effektivare.

Politiken är inriktad på fattiga människor i utvecklings- och transitionsländer och omfattar alla politiska beslut som direkt eller indirekt påverkar fattiga människor i dessa länder.

Huvuddragen för politiken har grupperats med följande rubriker:

- a) Grundläggande värden; respekt för de mänskliga rättigheterna, demokrati och god samhällsstyrning samt jämställdhet.
- b) Hållbar utveckling; ekonomisk tillväxt, hållbart utnyttjande av naturresurserna och omsorg om miljön samt social utveckling och trygghet.
- c) Konflikthantering och säkerhet.
- d) Globala utmaningar; gränsöverskridande problem som kräver gemensamma åtgärder av det internationella samfundet.

Det internationella utvecklingssamarbetet är ett politikområde bland andra inom ramen för politiken för global utveckling. Utvecklingssamarbetet har särskild kompetens och särskilda resurser. Inom ramen för det egna politikområdesmålet, att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor, genomförs inom utvecklingssamarbetet utvecklingsinsatser inom alla huvuddragen.

1.1 Samstämmighet, rättighetsperspektivet och fattiga människors perspektiv Skr. 2004/05:161

Ett samstämmigt agerande betyder att åtgärder inom varje enskilt politikområde skall bidra till att målet om rättvis och hållbar global utveckling kan uppfyllas.

Samverkan mellan politikområden innebär att åtgärder skall komplettera varandra och därigenom förstärka måluppfyllelsen. Denna samverkan kan uppnås såväl nationellt som internationellt, inte minst inom EU. För utvecklingsländerna vore det exempelvis positivt om sänkta tullar inom EU kompletterades med sänkta produktionsstöd för EU:s jordbruk. Ett sådant förfarande skulle ge mer likvärdiga konkurrensvillkor för utvecklingsländernas produktion och export av jordbruksprodukter. Samverkan i säkerhetspolitiskt syfte är också ett konkret redskap i arbetet med global utveckling. Sådana ömsesidigt förstärkande åtgärder skall aktivt sökas mellan olika politikområden.

1.1.1 Rättighetsperspektivet och fattiga människors perspektiv på utveckling

Två perspektiv skall genomsyra politiken för global utveckling; ett rättighetsperspektiv och fattiga människors perspektiv på utveckling. Perspektiven kompletterar och stödjer varandra och sätter den enskilda människan i centrum. Perspektiven uttrycker således ett förhållningssätt som utgår från individen som bärare av rättigheter och en syn på fattigdom där brist på makt, säkerhet och möjligheter står i centrum.

För den svenska regeringen är det en grundläggande princip att alla människor skall ges möjlighet att delta i beslutsprocesser som berör dem, samt att fattiga kvinnors, mäns och barns behov, intressen och förutsättningar skall synliggöras.

Rättighetsperspektivet är baserat på icke-diskrimineringsprincipen och innebär att de mänskliga rättigheterna skall utgöra grunden för åtgärder som syftar till att främja en rättvis och hållbar utveckling. Rättighetsperspektivet utgår ifrån de mänskliga rättigheterna, som de definieras i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och i flera av de efterföljande konventionerna. Konventionerna har ratificerats av en stor majoritet av världens stater och bildar därmed en gemensam global värdegrund. Respekten för de mänskliga rättigheterna, demokrati, jämställdhet mellan kvinnor och män, liksom barnets rättigheter är delar av rättighetsperspektivet. Rättigheterna är universella och odelbara och den enskilda människan är deras ägare.

Den svenska politiken för global utveckling lyfter vidare fram demokrati och deltagande som viktiga komponenter i rättighetsperspektivet, liksom International Labour Organisations (ILO) kärnkonventioner på det arbetsrättsliga området. Efterlevnad på dessa områden tillsammans med en tryggad tillgång till resurser av olika slag är en förutsättning för fattiga människor att få möjlighet att själva förbättra sina levnadsvillkor. Alla dessa rättigheter ingår i de mänskliga rättigheterna och garanteras av regeringar.

Fattiga människors perspektiv på utveckling innebär att fattiga individers erfarenheter, intressen, behov, och förutsättningar skall vara vägledande i fattigdomsbekämpningen. Dessa måste synliggöras och tas som utgångspunkt i utformning och genomförande av en politik som bekämpar fattigdomen och främjar en rättvis och hållbar global utveckling. Beaktandet av fattiga människors perspektiv på utveckling är ett sätt att tydliggöra den enskilda människan bakom de kollektiva begrepp och beslut som är oundvikliga när politik fastställs.

1.1.2 Tillämpning av perspektiven

Inom Regeringskansliet pågår ett arbete med att skapa en gemensam förståelse för perspektiven och hur dessa påverkar genomförandet av politiken för global utveckling nationellt, bilateralt och multilateralt. Fora och verktyg där perspektiven kan tillämpas skall identifieras liksom tillfällen för internationellt samarbete och samverkan där Sverige kan ge sitt stöd till åtgärder som förstärker fattiga individers, grupper och nationers förmåga och möjligheter att komma till tals och påverka sin utveckling. När svenska åtgärder planeras inom ramen för politiken för global utveckling skall frågan ställas hur dessa kan främja genomslaget för de två perspektiven i politiken. Åtgärder och mål bör utformas så att de inte står i strid med de mänskliga rättigheterna och andra principer som ingår i de två perspektiven. En strävan bör vara att åtgärder genomförs på ett sätt som innebär att de mänskliga rättigheterna stärks, inklusive relaterade principer samt att fattiga individers situation förbättras. Ett förhållnings-sätt bör etableras där åtgärder ges företräde som i sig stärker rättigheterna eller förutsättningarna för att skydda rättigheterna.

Huvudansvaret för enskilda länders utveckling ligger hos respektive lands regering. För de länder tillsammans med vilka Sverige utarbetar så kallade samarbetsstrategier för det internationella utvecklingssamarbetet skall en bedömning göras hur dessa beaktar rättighetsperspektivet och i vilken utsträckning fattiga och utsatta människor och grupper ges möjlighet att medverka i utformningen och uppföljningen av nationell politik. Metoder och instrument behöver vidareutvecklas för att ytterligare förbättra dessa bedömningar i förhållande till enskilda länder.

1.2 Information, kommunikation och utbildning

Informations- och kommunikationsarbetet kring politiken för global utveckling syftar till att kunskapen bland allmänhet och nyckelaktörer skall öka och att politiken skall kunna genomföras mer effektivt.

I Sverige finns ett starkt stöd hos allmänheten för att Sverige skall driva en solidarisk utvecklingspolitik. Hos många finns en insikt om att utvecklingssamarbete inte är den enda faktorn för att bekämpa världens fattigdom, utan att även arbete för fred och säkerhet samt bland annat rättvisare handelsvillkor krävs. Detta lägger en stadig grund för att genomföra politiken för global utveckling. Regeringen bedömer att ett aktivt kommunikations- och informationsarbete lägger en stadig grund för att genomföra politiken för global utveckling.

För att institutionalisera dialogen för global utveckling och involvera näringsliv, media, enskilda organisationer, myndigheter, universitet och andra aktörer i samhället i genomförandet av politiken lanserade regeringen i november 2004 Forum för global utveckling (i proposition och betänkande benämnt ”medborgarforum”). Mer detaljerade former för forumets verksamhet utarbetas under 2005.

Utbildning är ett av verktygen för att genomföra politiken. Särskilda utbildningsinsatser inom Regeringskansliet har gjorts sedan politiken för global utveckling antogs av riksdagen. Dessa kommer under 2005 och 2006 att kompletteras med utbildningar för personal vid svenska utlandsmyndigheter.

2 Den globala dagordningen

År 2005 är det fem år sedan Millenniedeklarationen antogs och millennieutvecklingsmålen fastställdes av stats- och regeringschefer från FN:s medlemsländer. Genom tidsbundna, mätbara och internationellt överenskomna mål skall världens länder agera inom ramen för en mängd olika politikområden, bland annat för att halvera världens fattigdom till år 2015. I Millenniedeklarationen slås fast att global utveckling förutsätter en helhetssyn. Insatser för fattigdomsbekämpning, fred och säkerhet, tillväxt, hälsa, utbildning, miljö, mänskliga rättigheter och demokrati är alla delar av en helhetssyn. Insikten att en rättvis och hållbar global utveckling är beroende av åtgärder inom ett stort antal politikområden har resulterat i en integrerad dagordning för den globala utvecklingen.

I september 2005 möts stats- och regeringschefer från FN:s medlemsländer i New York för en uppföljning av Millenniedeklarationen. Högnivåmötet kommer att omfatta ett brett spektrum av frågor, från fred och säkerhet och mänskliga rättigheter till hållbar utveckling. Det blir också ett tillfälle att diskutera FN-reformer och en anpassning organisationen till dagens hot och utmaningar. Genom att förnya FN och nå samstämmighet i centrala frågor är avsikten att högnivåmötet skall stärka världssamfundets kollektiva agerande. För att detta skall kunna uppnås krävs både flexibilitet och politisk vilja till förändring från medlemsstaternas sida. FN:s generalsekreterare presenterade i mars 2005 rapporten *I större frihet* som innehåller ett sextiotal konkreta rekommendationer. Rapporten skapar förutsättningar för att konkreta beslut skall kunna tas vid högnivåmötet och ligger till grund för konsultationerna inför detta.

Inför högnivåmötet sker förberedelser inom ramen för en rad viktiga internationella processer:

En högnivådialog kommer att behandla dagordningen för utvecklingsfinansiering, som lades fast i Monterrey 2002. Mötet innebar ett genombrott för en helhetssyn på utvecklingsfinansiering.

Åtagandena från världstoppmötet om hållbar utveckling i Johannesburg 2002 följdes upp av FN:s kommission för hållbar utveckling under våren 2005. Toppmötet bekräftade att begreppet hållbar utveckling omfattas av tre dimensioner, den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga samt att hållbar utveckling skall genomsyra FN:s arbete.

Vid FN:s kommission för social utveckling i februari 2005 gjordes en tioårsuppföljning av åtaganden från världstoppmötet om social utveckling i Köpenhamn 1995.

Den fjärde Kvinnokonferensen, i Peking 1995, vilken befäste jämställdhetsfrågorna på dagordningen, följs upp vid FN:s kvinnokommision. Vid tioårsuppföljningen våren 2005 bekräftades handlingsprogrammet från Peking som medlemsländernas huvudsakliga strategi för att främja jämställdhet och förbättra kvinnors och flickors situation.

Befolkningskonferensen i Kairo 1994 har det senaste året haft tioårsuppföljning vid befolkningskommissionen och lämnat sitt bidrag till högnivåmötet.

I december 2005 hålls ett ministermöte i Världshandelsorganisationen (WTO). Förhoppningen är att då komma ett stort steg närmare att färdigställa förhandlingarna inom utvecklingsagendan från Doha, vilka påbörjades 2001.

Det årliga ministerrådsmötet i Paris för Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) ägde rum i maj 2005 under svenskt ordförandeskap. Mötet samlade finans-, handels-, närings- och energiministrar för att diskutera gemensamma utmaningar. Mötets tema var hur OECD som organisation och dess medlemsländer i samarbete med utvecklingsländer skall kunna främja en globaliseringsprocess vars positiva effekter kommer alla till gagn.

Sverige verkar för att FN:s högnivåmöte om uppföljning av Millenniumdeklarationen och millennieutvecklingsmålen skall leda till konkreta beslut och att ett antal övergripande frågor återspeglas i högnivåmötets slutresultat; fred och säkerhet, utveckling, miljö, handel och FN-reformer. Sverige arbetar för ett konstruktivt och framåtblickande högnivåmöte som anlägger en helhetssyn på de utmaningar världen står inför som konflikter, terrorism, fattigdom, miljöförstöring och smittsamma sjukdomar. Såväl rika som fattiga länder måste ta sitt ansvar och leva upp till sina åtaganden. Det är av stor vikt att utvecklingsländerna ges utökade möjligheter att påverka den globala dagordningen.

I fjolårets rapport från Världsbanken och Internationella valutafonden (IMF) om vilka åtgärder olika aktörer behöver vidta för att millennieutvecklingsmålen skall kunna uppfyllas, framhålls den svenska politiken för global utveckling som föredömlig och dess breda ansats som innovativ och konkret.

2.1 EU:s roll för politiken för global utveckling

En väsentlig del av det svenska samstämmighetsarbetet drivs inom ramen för EU-samarbetet. EU-kommissionen företräder medlemsländerna i frågor som bland annat rör handelspolitiken och den gemensamma jordbrukspolitiken. Det är av stor vikt att påverka EU:s politik för att därmed uppnå ett så starkt genomslag som möjligt för samstämmighetsarbetet. Det gäller även institutionella frågor, exempelvis upprättandet av en gemensam utrikestjänst för EU eller strukturen på den gemensamma budgeten.

Sverige har drivit och fått gehör för att en gemensam EU-rapport skall presenteras om genomförandet av millennieutvecklingsmålen. Framför-

allt gäller detta i förhållande till mål åtta i vilket rika länders skyldighet att bland annat höja biståndet, förbättra handelsreglerna och minska fattiga länders skuldbörda slås fast. Rapporten kommer att innehålla framåtblickande förslag på tre områden; Afrika, utvecklingsfokuserad politisk samstämmighet och finansiering. Sverige vill också att EU:s medlemsländer gör förnyade och mer ambitiösa åtaganden inom utvecklingsfinansiering. Kommissionen har på svenskt initiativ aviserat att man, i samband med kommande översyner av genomförandet av millennieutvecklingsmålen, kommer att sammanställa en samstämmighetsrapport med bedömningar av hur olika politikområden bidrar till att uppfylla millennieutvecklingsmålen.

Sverige har varit pådrivande för ett sammanhållet förhållningssätt från EU om hur de globala utmaningarna skall hanteras. Mål och strategier som antagits av EU på ett antal berörda områden bör genomlysas utifrån ett samstämmighetsperspektiv för att på så sätt höja effektiviteten i unionens åtgärder för att möta de globala utmaningarna.

3 Politikens huvuddrag – mål, instrument och resultat

I detta kapitel beskrivs mål samt instrument för att uppnå dessa och hittills uppnådda resultat inom den samlade politikens huvuddrag; grundläggande värden, hållbar utveckling, konflikthantering och säkerhet samt globala utmaningar. Dessutom ges en kortfattad beskrivning av utvecklingssamarbetets roll i den samlade politiken. Regeringen är kollektivt ansvarig för såväl mål som för förd politik. Det finns en intern ansvarsfördelning i Regeringskansliet för arbetet med insatser i relation till målen. I kappan till varje huvuddrag anges huvudsakligen involverade departement angivna i statskalenderordning samt i förekommande fall även myndigheter.

För att studera politikens utveckling och genomslag över tiden krävs genomförbara mål inom varje politikområde. I detta skede av politikens genomförande är utvecklandet av instrument för att uppnå politikens mål även att betrakta som resultat. I det längre perspektivet är politikens påverkan på den globala utvecklingen avgörande.

Beskrivningen utgår från existerande och redan finansierad politik. Redogörelsen visar således att en politik i linje med politiken för global utveckling redan bedrivs inom politikområdena. Med politiken för global utveckling ökar möjligheterna att ytterligare höja ambitionerna inom samtliga politikområden genom att utarbeta nya instrument i syfte att nå målet om en rättvis och hållbar global utveckling samt att utforma insatser så att de inte motverkar utan stödjer varandra.

Som ett direkt resultat av politiken för global utveckling kan nämnas de nya riktlinjerna för samarbetsstrategier med utvecklingsländerna. Med dessa fastslås att Sveriges framtida utvecklingssamarbete med utvalda länder på ett tydligare sätt skall spegla andra politikområden. Ett ytterligare direkt resultat är den samstämmighetssyn EU-kommissionen föreslår avseende unionens uppföljning av millennieutvecklingsmålen.

Demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet är grundläggande förutsättningar för en rättvis och hållbar global utveckling. De är både mål och, genom rättighetsperspektivet, medel för politiken.

3.1.1 Respekt för de mänskliga rättigheterna

De mänskliga rättigheterna skall prägla hela den svenska politiken för en rättvis och hållbar global utveckling.

Framförallt Justitiedepartementet, Utrikesdepartementet, Finansdepartementet och Näringsdepartementet är involverade i insatser för att stärka respekten för de mänskliga rättigheterna.

Mål: Att främja, stärka och skydda de mänskliga rättigheterna.

- Regeringen driver en konsekvent och resultatriktad politik för de mänskliga rättigheterna nationellt, genom EU och i internationella organisationer. Regeringen använder Utrikesdepartementets årliga rapporter om mänskliga rättigheter i världens länder liksom internationella rapporter från exempelvis FN:s övervakningskommittéer som underlag för den politiska analysen och valet av insatser. Utbildningsinsatser genomförs för att stärka kunskapen hos Regeringskansliets personal om mänskliga rättigheter och demokratiutveckling. Arbetet vägleds av regeringens skrivelse *Mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik* (skr. 2003/04:20).
- Sverige deltar aktivt i arbetsgruppen om rättighetsperspektivet i OECD:s utvecklingskommittés (OECD/DAC) nätverk Govnet.
- En interdepartemental arbetsgrupp för mänskliga rättigheter har inrättats inom Regeringskansliet. Syftet är bland annat att öka kunskapen och medvetenheten om mänskliga rättigheter med dess nationella och internationella aspekter.
- Det internationella arbetet för respekten för de mänskliga rättigheterna har knutits till det nationella arbetet genom 2002 års nationella handlingsplan för de mänskliga rättigheterna (skr. 2001/02:83). Arbetet med den andra nationella handlingsplanen för de mänskliga rättigheterna har påbörjats och den nya handlingsplanen beräknas att presenteras i början av 2006. En samordning av den nationella handlingsplanen för de mänskliga rättigheterna och den nationella handlingsplanen mot rasism, främlingsfientlighet, homofobi och diskriminering kommer att äga rum i den nya handlingsplanen för de mänskliga rättigheterna.

Mål: Att identifiera nya arbetsmetoder för att ytterligare stärka kunskapen om och respekten för de mänskliga rättigheterna hos civila samhället och företag som investerar i fattiga länder.

- Inom ramen för initiativet Globalt Ansvar har ett tiotal seminarier hållits för att stimulera kunskapsutveckling och erfarenhetsutbyte om bland annat mänskliga rättigheter mellan regeringen, företag och civi-

la samhället. Bland annat har en kurs om grundläggande arbetsvillkor hållits för företag under ledning av ILO.

- På uppdrag av regeringen har ett urval myndigheter rapporterat om hur de arbetar med social och miljömässig hänsyn, inklusive mänskliga rättigheter och grundläggande arbetsvillkor, i den offentliga upphandlingen. Vidare har regeringen hållit ett seminarium med beslutsfattare i de statliga bolagen om socialt och miljömässigt ansvar.

Mål: Att ett rättighetsperspektiv på utveckling skall få genomslag i Världsbankens verksamhet.

- Sverige driver rättighetstänkandet inom ramen för den nordisk-baltiska valkretsen. Sverige för därutöver diskussioner med Världsbankens ledning om rättighetsfrågor och bankens roll inom området.
- Ett särskilt bidrag utgick till Världsbanken 2004 för att främja arbetet med ett jämställdhetsperspektiv inom för banken nya områden såsom kvinnors och flickors åtnjutande av de mänskliga rättigheterna och könsrelaterat våld.

3.1.2 Demokrati och god samhällsstyrning

En gemensam utgångspunkt för regeringens demokratiutvecklingsarbete, såväl på nationell som på internationell nivå, är att skapa förutsättningar för individer att förbättra och påverka sina levnadsvillkor genom att göra sina röster hörda och få inflytande. Demokrati och god samhällsstyrning, inklusive ansvarsutkrävande och deltagande, öppenhet och insyn samt maktfördelning, frihet från korruption och ett välfungerande rättsväsende grundat på rättsstatens principer är grundläggande förutsättningar för ett lands demokratiska och ekonomiska utveckling. Fria och rättvisa val, fungerande partisystem, fria och oberoende media, kultur samt ett pluralistiskt civilt samhälle är av stor vikt för att människor skall våga hävda och aktivt utöva sina politiska och medborgerliga rättigheter och göra medvetna val.

Framförallt Justitiedepartementet, Utrikesdepartementet, Finansdepartementet Utbildnings- och kulturdepartementet och Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) är involverade i arbetet för demokrati och god samhällsstyrning.

Mål: Att skapa förutsättningar för individer att förbättra sina levnadsvillkor och få inflytande med utgångspunkt från erfarenheter och insatser i det nationella demokratiarbetet.

- Sverige stödjer det internationella samarbetet i bland annat FN, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE), EU och i Europarådet, i syfte att främja demokratiska processer och för att stärka erfarenhetsutbyte och samarbete kring demokratiutvecklingsfrågor.

Mål: Att säkerställa att styrningen av Internationella valutafonden (IMF) och Världsbanken är effektiv och att utvecklingsländernas inflytande stärks.

- Frågan drivs av den nordisk-baltiska valkretsen i organisationernas policyskapande kommittéer och genom att Sverige bidrar till kapacitetshöjande insatser för att stärka utvecklingsländernas deltagande i beslutsprocesser.

Mål: Att identifiera vilka aktörer, strukturer och processer som verkar för eller bromsar fattigdomsinriktade reformer i utvecklingsländerna.

- Inom ramen för OECD/DAC:s Govnet leder Sverige tillsammans med Norge och Storbritannien utvecklingen av metoder för analys av makt- och förändringsaktörer.

Mål: Att förebygga och bekämpa gränsöverskridande organiserad brottslighet och korruption.

- Sverige medverkar till att utveckla det gränsöverskridande brottsförebyggande och brottsbekämpande samarbetet, exempelvis med att ta fram, ansluta sig till och genomföra åtagandena i internationella konventioner och i samarbetet för att bekämpa smuggling, handel med narkotika, människohandel, korruption och penningtvätt, exempelvis genom OECD:s konvention mot bestickning och FN:s konvention mot gränsöverskridande brottslighet.
- Regeringen arbetar för en fri och rättvis handel och stöd för enklare handelsprocedurer, då handelshinder och komplicerade byråkratiska rutiner kan utgöra en grogrund för korruption.

Mål: Att bidra till en demokratifrämjande kultur- och mediepolitik i samarbetsländerna.

- Regeringen arbetar med att stärka samordningen mellan kultur-, utrikes- och utvecklingspolitiken. En samrådsfunktion för detta arbete har skapats i Regeringskansliet. Under hösten 2005 har regeringen för avsikt att lämna en proposition till riksdagen om internationell kulturpolitik.
- Inom ramen för EU-samarbetet verkar Sverige för att få till stånd ett beslut om en konvention vid FN:s organisation för utbildning, vetenskap, kultur och kommunikation (Unesco) generalkonferens i oktober 2005, om att främja mångfald av konstnärliga uttryck. Konventionen har en tydligt utvecklingspolitisk profil och syftar bland annat till att konsolidera enskilda länders rätt och skyldighet att föra en nationell kulturpolitik som stödjer kulturell mångfald.
- Sverige medverkade i grundandet av det internationella nätverket för kulturministrar (INCP) år 1999 och har sedan dess deltagit aktivt i verksamheten. Nätverket omfattar idag över 60 länder och har ett tydligt utvecklingsperspektiv. INCP har varit pådrivande i arbetet med en internationell konvention för kulturell mångfald.

- Sverige är inom Europarådets ram aktivt på medie- och kulturarvsområdet. Vid en ministerkonferens i mars 2005 i Kiev presenterade Sverige en nationell rapport om betydelsen av mediemångfald för den demokratiska processen.

Mål: Att tillsammans med intressegrupper utveckla idéer, bilda opinion och bidra i det konkreta genomförandet av politiken för global utveckling.

- En arbetsgrupp har tillsatts för att förbereda bildandet av Forum för global utveckling. Konkreta förslag om organisationsform, finansiering och arbetssätt lämnades till regeringen i maj 2005. Arbetet med att upprätta organisationen pågår.

3.1.3 Jämställdhet

Genomförande och uppföljning av politiken för global utveckling och en effektiv fattigdomsbekämpning förutsätter såväl främjande av insatser för de mänskliga rättigheterna som av jämställdhet mellan kvinnor och män.

Framförallt är Justitiedepartementet, Utrikesdepartementet och Näringsdepartementet involverade i jämställdhetsarbetet för en rättvis och hållbar global utveckling.

Mål: Att alla politikområdets insatser för att genomföra politiken för global utveckling skall ske så att de bidrar till att främja jämställdhet mellan könen.

- Regeringen har påbörjat ett långsiktigt arbete i Regeringskansliet med att förstärka en systematisk integrering av jämställdhetsperspektivet i alla politikområden. Ett arbete med jämställdhetsanalyser pågår inom områden med bäring på den globala utvecklingen, som säkerhet, handel, utbildning, miljöhänsyn, brottsförebyggande verksamhet och bekämpningen av människohandel.

Mål: Att systematiskt arbeta mot könsdiskriminering och för att förverkliga kvinnors och mäns, pojkars och flickors lika rättigheter.

- Sverige deltog aktivt vid Kvinnokommissionens 49:e session våren 2005 vilken ägnades åt en granskning och 10-års uppföljning av deklARATIONEN och handlingsprogrammet som antogs av FN:s medlemsstater vid den fjärde Världskonferensen om kvinnor i Peking, Kina, 1995. Denna granskning och uppföljning utmynnade i en politisk deklARATION som bekräftade deklARATIONEN och handlingsprogrammet från Peking.
- Projektet "Könsdiskriminering som orsak till fattigdom" slutfördes i december 2004. Projektrapporten innehåller rekommendationer, är översatt till engelska och har fått en bred spridning.
- Arbetet för att värna kvinnors och flickors rätt till frihet från könsrelaterat våld har intensifierats. En internationell konferens hölls i Stock-

holm i december 2004 om våld mot kvinnor och flickor med fokus på våld i hederns namn. Skr. 2004/05:161

- Genom deltagande i Nätverket för kvinnliga miljöministrar har Sverige arbetat aktivt för att jämställdhetsfrågorna skall stärkas inom FN:s miljöprogram (UNEP). De antagna rekommendationerna handlar bland annat om att stärka kvinnors roll i beslutsfattande på nationell nivå.

3.2 Hållbar utveckling

Åtgärder inom ramen för den samlade politiken för global utveckling skall främja en rättvis och hållbar global utveckling. Detta betyder att åtgärder måste utformas så att de är ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbara samtidigt som fattiga människors perspektiv på utveckling och rättighetsperspektivet skall beaktas. Omfattande synergieffekter finns att hämta med detta förhållningssätt. Det kräver emellertid väl avvägda politiska beslut för att inte insatser inom vart och ett av områdena skall riskera att motverka varandra.

3.2.1 Hållbart nyttjande av naturresurserna och omsorg om miljön

Hållbart nyttjande av naturresurser och omsorg om miljön är centrala förutsättningar för global utveckling. Miljöförstöring och utarmning av naturresurser är både en orsak till människors fattigdom och till konflikter och en konsekvens av dessa. Tillverkningen, spridningen och användningen av allt fler och mer komplexa produkter ger upphov till ett flertal av våra miljöproblem, såsom klimatförändringar, spridning av farliga kemikalier och utarmning av naturresurser. På grund av miljöfrågornas gränsöverskridande karaktär fordras samverkan mellan den nationella politiken för hållbar utveckling och politiken för global utveckling.

Framförallt Utrikesdepartementet, Jordbruksdepartementet och Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet arbetar med frågor om hållbart nyttjande av naturresurserna och omsorg om miljön i relation till politiken för global utveckling.

Tillväxt, konsumtion och produktion

Ekonomisk tillväxt är en grundförutsättning för en varaktig reducering av fattigdomen. Folkrika länder med stark ekonomisk tillväxt, som Brasilien, Kina och Indien kommer sannolikt att få en allt större betydelse för den globala miljön. Utmaningen vid en sådan utveckling består i att främja en ekonomisk tillväxt och samtidigt minimera negativ inverkan på miljö, naturresurser och människors hälsa. Regeringen arbetar därför med att främja hållbar konsumtion och produktion samt att bidra till utveckling och global spridning av modern miljöteknik.

Mål: Att bidra till omställningen till ett hållbart samhälle, nationellt och internationellt.

Skr. 2004/05:161

- Regeringen arbetar för att stödja utveckling av innovativa tjänster och teknik inom miljöområdet. Under våren 2005 inrättas ett nationellt råd för miljöteknik, miljödriven affärsutveckling och miljöteknikexport för att stärka samordningen på området. Internationellt har Sverige framförallt valt att fokusera på urban utveckling.
- Regeringen avser att tillsätta en utredning som syftar till att föra fram prioriterade förslag på svenskt agerande för att förbättra det globala miljötillståndet samtidigt med en ekonomisk tillväxt.
- Sverige är pådrivande för att EU skall verka för ett ambitiöst resultat i WTO-förhandlingarna i frågan om liberaliseringar av handeln med miljörelaterade varor och tjänster.
- Regeringen höll 2004 konferensen "Sustainable City" i samarbete med Kina. Ett samarbete på detta tema inleds nu med ett antal kinesiska städer.
- Sverige har bidragit till att FN:s kommission för hållbar utveckling (CSD) på ett tydligare sätt behandlar vattnets roll i jordbruksproduktionen.

Mål: Att hållbar konsumtion och produktion skall behandlas integrerat och specifikt inom CSD.

- Sverige arbetar för att stärka utvecklingen av det 10-åriga ramverket inom den så kallade Marrakechprocessen, det vill säga utvecklingen av ett 10-årigt ramverk av program för hållbar konsumtion och produktion. Sverige kommer inom ramen för CSD att leda en internationell arbetsgrupp för hållbar konsumtion, vilken kommer att göra en första avrapportering vid nästa internationella möte inom Marrakechprocessen i september 2005.
- Sverige arrangerade vid CSD 2004 och 2005 sidoevenemang om hållbar konsumtion och produktion. Årets evenemang tog bland annat upp företagens relationer till sina underleverantörer och de senares möjlighet att bidra till hållbar konsumtion och produktion.

Mål: Att fiskeriavtalen med tredje land skall främja ett långsiktigt hållbart fiske.

- Sverige arbetar för att de vetenskapliga underlagen samt kontrollen under bilaterala fiskeriavtal skall skärpas.

Klimat- och energipolitik

För det globala klimatet är minskning av användandet av fossila bränslen av stor vikt. De fattigaste länderna och de fattigaste människorna är de som drabbas hårdast av effekterna av klimatförändringen. En diversifiering av energikällor kan hjälpa fattiga länder genom att minska känsligheten av höga och starkt varierande oljepriser.

Mål: Att vara pådrivande internationellt när det gäller att miljöanpassa och effektivisera energisystemen och att vara ett föregångsland i det globala klimatarbetet.

- Sverige ger hög prioritet åt att genomföra sina internationella åtaganden och att nå det nationella målet om minskning av växthusgaserna med fyra procent till 2008-2012, liksom att identifiera instrument för att få genomslag för att de internationella avtalen skall förstärkas efter Kyotoprotokollets första åtagandeperiod 2012.
- Sverige verkar för att det europeiska utsläppshandelssystemet och Kyotoprotokollets flexibla mekanismer utvecklas och används på ett sätt som främjar hållbar utveckling i utvecklingsländerna. De flexibla mekanismerna gör det möjligt att komplettera inhemska åtgärder med åtgärder som bidrar till modernisering av energisystem i andra länder.
- Sverige har ett program för Kyotoprotokollets projektbaserade mekanismer med projekt i Brasilien och Indien, vilket skall vidareutvecklas. Arbetet pågår även med att undersöka möjligheterna för projekt, bland annat i Kina.

Mål: Att bidra till kapacitetsuppbyggnad i utvecklingsländer för att främja klimathänsyn i nationella beslutsprocesser, väl fungerande energimarknader, deltagande i de internationella institutionerna och utveckling av alternativa energikällor.

- Sverige bidrar till att främja de minst utvecklade ländernas kapacitet att integrera klimathänsyn i nationella processer och effektivt delta i förhandlingarna inom FN:s klimatkonvention och andra fora där klimatfrågan diskuteras. Sverige stödjer även International Energy Agency och International Energy Forum i deras arbete för exempelvis förbättrad dialog mellan producent- och konsumentländer.

Biologisk mångfald

De cirka 1,3 miljarder extremt fattiga människor i världen som bor på landsbygden och längs kusterna är i mycket stor omfattning beroende av den lokala biologiska mångfalden och ekosystemens tjänster för sin utkomst och sitt uppehälle.

Mål: Att bidra till utvecklingsländernas kapacitet att skydda den biologiska mångfalden och hållbart nyttja naturresurser.

- Sverige arbetar för att åtgärder för bevarande av biologisk mångfald skall kombineras med hållbart nyttjande av naturresurser, baserat på ett utvecklat sektorsansvar och på försiktighetsprincipen. Arbetet sker inom ramen för konventionen om biologisk mångfald (CBD), Cartagena-protokollet om biosäkerhet och konventionen om handel med hotade djur och växter. Frågan om tillträde till och rättvis fördelning av nyttigheter som uppkommer vid användandet av genetiska resurser är ett av huvudmålen i CBD och därmed särskilt viktigt.

Mål: Att fördjupa det internationella samarbetet om tillgång till genetiska resurser och ursprungsbefolkningars och lokalsamhällets traditionella kunskaper om biologisk mångfald, samt om rättvis fördelning av vinster som uppkommer vid nyttjande av dessa.

- Regeringen arbetar bl.a. med förhandlingarna om en internationell regim för tillträde och fördelning av avkastning från genetiska resurser i CBD. Sverige arbetar också aktivt i World Intellectual Property Organisation (WIPO) och WTO för åtgärder inom patentsystem för att utveckla en sådan regim.
- För att säkra finansiering av genbanker och andra bevarandeinsatser kommer Sverige under 2005 att bidra med 50 miljoner kronor till Global Crop Diversity Trust, som har ett nära samarbete med FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation (FAO) och det internationella fördraget om växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk.
- Sverige var under 2004 drivande i arbetet med att ta fram ett EU-förslag som sändes till WIPO om ursprungsangivelser i patentansökningar. Frågan härrör bland annat från Dohadeklarationen avseende översynen av TRIPS-avtalet och relationen till CBD.

Mål: Att medverka till att skapa ett globalt nätverk för att skydda marina områden och att nationellt och regionalt intensifiera ansträngningarna för att skydda den marina miljön.

- Sverige deltar aktivt i EU-arbetet med en europeisk marin strategi, vilken har en global ansats för att bland annat säkerställa framtida tillgång på protein för fattiga länders kustbefolkning.

Mål: Att medverka till att genomföra internationella åtaganden om att minska utarmningen av biologisk mångfald till 2010.

- Sverige deltar aktivt i arbetet inom EU, på nordisk nivå och inom CBD och andra relevanta internationella avtal.

Kemikalier

Fattiga människor är ofta särskilt utsatta för risken att exponeras för farliga kemikalier och farligt avfall i sitt dagliga liv. Regeringen anser att det därför är viktigt att arbeta med förebyggande kemikaliekontroll. Vidare är insatser för att stödja en övergång från användande av DDT till alternativa bekämpningsmetoder av malaria viktiga.

Mål: Att bidra till att minska användningen av farliga kemikalier och att förbättra omhändertagandet av farligt avfall samt minska fattiga människors exponering för dessa.

- Regeringen prioriterar förhandlingar om en global kemikaliestrategi. Sverige strävar efter att få till stånd internationella åtgärder mot tungmetaller och att ytterligare kemikalier skall läggas till Stockholms- och Rotterdamkonventionen.

- Sverige bistår utvecklingsländerna kunskaps- och resursmässigt med att bygga upp regelverk och institutioner inom kemikalieområdet. Sverige bidrar även med kunskap för att utvecklingsländerna skall ha möjlighet att etablera nationella utbildningar om kemikaliekontroll som inbegriper lagstiftning och tillämpning av lagstiftning, tillsyn och toxikologi.
- Sverige är utvecklingsländerna behjälplig med att genomföra kemikaliekonventionerna (Stockholm-, Rotterdam- och Baselkonventionen samt Montrealprotokollet), bekämpningsmedelsprövning, klassificering och märkning av kemikalier samt tillsyn och kontroll.

Institutionsutveckling

Att utveckla och stärka nationella miljöinstitutioner och miljöförvaltningar är en viktig del i utvecklingsländernas miljöarbete.

Mål: Att stärka utvecklingsländernas miljöförvaltning.

- Sverige strävar efter samverkan mellan myndigheter i Sverige och miljöförvaltningar i utvecklingsländerna och arbetar för att de internationella miljöinstitutionerna skall prioritera insatser för uppbyggnaden av effektiva institutionella strukturer i utvecklingsländerna.
- Sverige stödjer ekonomiskt de minst utvecklade ländernas deltagande vid möten inom miljökonventionerna och andra internationella processer.

Mål: Att få genomslag internationellt för samstämmighet mellan miljö- och utvecklingspolitik.

- Sverige har tagit initiativ till ett möte mellan miljö- och biståndsmistrar inom OECD under 2006.

Mål: Att stärka och effektivisera UNEP.

- För att fokusera samarbetet med UNEP har en svensk strategi för 2004-2006 tagits fram och är under genomförande. Ett samförståndsavtal mellan Sverige och UNEP undertecknat i februari 2005.
- Sverige verkar för att UNEP:s nyligen antagna strategiska plan för kapacitetsbyggnad och teknologistöd genomförs, bland annat genom närmare samarbete mellan UNEP och FN:s utvecklingsprogram (UNDP). Sverige har även bidragit finansiellt för att stödja samarbetet mellan UNDP och UNEP.
- I november 2004 hölls på svenskt initiativ ett internationellt seminarium i Sverige för att diskutera hur den internationella miljöförvaltningen kan stärkas.

Ekonomisk tillväxt är en av förutsättningarna för att uppnå ökat välstånd och varaktigt minska fattigdomen. För detta är arbetstillfällena och möjligheter till försörjning av yttersta vikt.

För att tillväxten skall komma alla till del krävs ett ökat fokus på samsättningsfrämjande åtgärder och en fördelningspolitik som kommer fattiga människor till gagn. Uthållig ekonomisk tillväxt förutsätter ett investeringsfrämjande klimat präglat av makroekonomisk stabilitet, hållbar skuldbörda, stabila och transparenta spelregler, en fungerande rättsstat, väl fungerande institutioner och tillgång till kapital som främjar framväxten av en privat sektor. Ytterligare en viktig komponent är ett synliggörande av den informella sektorn, vilken är central för många fattiga människors ekonomiska och sociala trygghet och utveckling. Därtill krävs välfungerande kapital-, tjänste- och varumarknader, inte minst för att säkra fattiga människors tillgång till livsförnödenheter.

Framförallt arbetar Utrikesdepartementet, Finansdepartementet, Jordbruksdepartementet och Näringsdepartementet med insatser för ekonomisk tillväxt i relation till politiken för global utveckling. Även myndigheter som Kommerskollegium, Riksbanken och Sida fyller viktiga funktioner i arbetet.

Utvecklingsfrämjande ekonomiskt klimat

Hållbar skuldbörda och internationell finansiell stabilitet främjar makroekonomisk stabilitet och därmed utvecklingsländernas förutsättningar för uthållig ekonomisk tillväxt.

Mål: Att de fattigaste länderna skall uppnå en hållbar skuldbörda.

- Sverige skriver i Parisklubben av sin andel av de bilaterala fordringarna inom initiativet för tungt skuldsatta fattiga länder (HIPC). Dessutom finansierar Sverige multilateralt sin del av HIPC Trust Fund, samt verkar för att HIPC-initiativet skall bli fullfinansierat.
- Sverige stödjer kapacitetsuppbyggnad inom skuldhanteringsområdet i de fattiga länderna och har lämnat ett väsentligt bidrag till en IMF-administrerad fond för räntesubventioner till låginkomstländer som nyligen drabbats av naturkatastrofer, för att tillfälliga chocker inte skall medföra en ohållbar skuldbörda.

Mål: Att IMF:s arbete för att förebygga finansiella kriser, skapa verktyg för att hantera sådana och stödja bland annat utvecklingsländerna i deras arbete för makroekonomisk stabilitet, tillväxt och fattigdomsbekämpning skall vara effektivt.

- Sverige medverkar aktivt i de internationella finansiella institutionernas styrelsearbete där såväl övergripande policyfrågor som utlåning till enskilda länder diskuteras och beslutas.
- Sverige medverkar aktivt i en informell EU samordning av IMF-arbetet där bland annat frågor som rör hantering av länders ohållbara

skulder, förebyggande av finansiella kriser samt IMF:s roll i låginkomstländer diskuteras.

- Sverige har upprättat ett direkt och kontinuerligt informationsflöde mellan ambassaderna och Sveriges representation i IMF, vilket har bidragit till ett mer samstämmigt agerande.
- Sverige har finansierat seminarier om IMF:s roll i låginkomstländer och en konsultstudie om vad denna roll borde omfatta.

Mål: Att stödja de europeiska transitionsländernas kapacitet att formulera, utforma och genomföra ekonomiska program för övergång till marknadsekonomi.

- Sverige verkar för att stärka Europeiska utvecklingsbankens (EBRD) rådgivande funktion på det strukturella området.
- Sverige stödjer såväl den ryska som den ukrainska reformprocessen och det pågår ett omfattande utbyte mellan myndigheter, utbildnings- och forskningsinstitutioner, enskilda organisationer, kommuner och regioner. Ett exempel är samarbetsprogrammet mellan de svenska och ryska finansdepartementen för en effektiv ekonomisk styrning inom den ryska statsförvaltningen.
- Sverige stödjer aktivt länderna på Västra Balkan i deras reformarbete för att anpassa sig till ett framtida medlemskap i EU.

Mål: Att stabilare och mer förutsägbara internationella riktlinjer för statlig extern upplåning skall utvecklas.

- Sverige arbetar aktivt, bland annat i IMF och inom ramen för det så kallade G10-samarbetet, en grupp bestående av internationella långivare med välutvecklade kapitalmarknader, för mekanismer som syftar till att undvika finansiella kriser och säkerställa ordnade och förutsägbara krishanteringsprocesser.

Mål: Att främja utvecklingsländernas kapacitet att attrahera utländska investeringar.

- Sverige arbetar för att sammanslutningen för investeringsfrämjande myndigheter (WAIPA), en organisation som har anknytning till FN:s organ för handel och utveckling (UNCTAD), skall bidra till etableringen av investeringsfrämjande myndigheter i utvecklingsländerna.

Internationell handel

Ökad internationell handel är ofta en avgörande faktor för att skapa ekonomisk tillväxt i utvecklingsländerna. Transparenta, rättvisa och legitima multilaterala ramvillkor för handel och investeringar måste därför värnas och utvecklas. Jordbrukssektorn är ryggraden för ekonomin i de flesta av utvecklingsländerna och är, liksom fiskerisektorn, ofta en förutsättning för tryggad livsmedelsförsörjning, sysselsättning och exportintäkter.

EU-länderna omfattas av en gemensam jordbrukspolitik och på handelsområdet har gemenskapen huvudsakligen exklusiv kompetens. Hän-

syn till de fattigaste ländernas intressen utgör en ledstjärna i Sveriges handels- och jordbrukspolitiska ställningstaganden. Sverige arbetar aktivt för att EU:s politik skall bli mer utvecklingsfrämjande än vad som är fallet i dagsläget.

Mål: Att fattiga länder skall få ökat marknadstillträde till OECD-länders marknader, framförallt för varor och tjänster som är av särskilt intresse samt att öka utvecklingsländernas möjligheter att i högre grad dra fördel av existerande marknadstillträde och aktivt delta i internationella handelsförhandlingar.

- Sverige verkar för att utvecklingsländernas intressen återspeglas i EU:s positioner i de pågående WTO-förhandlingarna liksom i förhandlingarna mellan EU och länderna i Afrika, Västindien och Stilla-havsområdet om ekonomiska partnerskapsavtal.
- Regeringen arbetar för att EU:s, liksom våra egna nationella, unilaterala beslut avseende handelsregleringar skall vara utformade på ett så utvecklingsfrämjande sätt som möjligt.
- I början av år 2004 presenterade Kommerskollegium en utredning om konsekvenser för utvecklingsländerna av WTO-avtalen. Utredningen tillkom på önskemål av riksdagens Näringsutskott. Studien har fått positiv uppmärksamhet även internationellt.
- Regeringen har låtit utreda den särskilda och differentierade behandlingen av utvecklingsländerna i WTO för att ge förslag till hur det multilaterala regelverket bäst skall utformas för att stödja utveckling och integrering av utvecklingsländerna i världshandeln. Utredningen färdigställs under våren 2005.
- Sverige arrangerade tillsammans med de andra nordiska länderna en dialog med 20 afrikanska länder vid ett högnivåseminarium i november 2004 och ett ministermöte i januari 2005 för att stärka dialogen med dessa länder i frågor om handel och utveckling, med särskilt fokus på WTO-förhandlingarna.
- Regeringen har skapat Open Trade Gate Sweden, dit exportörer från utvecklingsländerna, främst de fattigaste, kan vända sig för att få upplysningar om svenska EU-anpassade och nationella importregler, samt hjälp att lösa problem i samband med handelsregler. Sverige var också drivande i att EU-kommissionen satte upp en virtuell Helpdesk med nyckelinformation för exportörer till EU. Denna åtgärd främjar utvecklingsländernas export.
- Regeringen har de senaste åren avsatt medel för att genom Svensk Handel genomföra importfrämjande insatser bland annat avseende utvecklingsländer.

Mål: Att EU:s tullpreferenssystem (GSP) för utvecklingsländers export till EU och EU:s preferentiella ursprungsregler för utvecklingsländer skall göras mer utvecklingsfrämjande och inte skapa inlåsnings effekter och beroende av enskilda exportvaror och svårigheter att diversifiera ekonomin.

- Sverige verkar inom EU för att gemenskapens GSP-system skall utformas mer generöst genom bredare produkttäckning och bättre tullförmåner, parat med mer generösa ursprungsregler.
- Sverige har aktivt påverkat arbetet med EU-kommissionens framtida riktlinjer för ursprungsreglerna i förmånsförordningarna, för att dessa skall bli enklare och mer generösa och för att tullförmånerna skall kunna nyttjas i högre grad än idag.
- Sverige söker på olika sätt bidra till att underlätta för länder som på kort sikt drabbas av att värdet av preferenserna sjunker som en följd av generella tullsänkningar.

Mål: Att EU:s alla handelsnedvidande exportstöd på jordbruksområdet skall elimineras samt att interna stöd som är handelsnedvidande skall fasas ut. Reducering bör också ske av höga tullar, icke-tariffära handelshinder och snedvidande och resurspåverkande subventioner på fiskeområdet.

- I diskussionerna i EU och i internationella fora prioriterar Sverige avveckling av handelsnedvidande exportstöd och omfattande nedskärningar i tullskydd och interna stöd i rikare länder, i synnerhet avveckling av exportsubventionerna eftersom dessa kan påverka utvecklingsländernas möjlighet att trygga sin egen livsmedelsproduktion.
- I den pågående reformeringen av marknadsordningen för socker har Sverige som mål att reformen av sockersektorn, i ett första steg, skall leda till att stödnivån för socker hamnar i nivå med övriga jordbrukssektorer.
- I översynen av jordbruksreformen år 2008 är Sveriges ambition att resterande möjligheter att koppla vissa jordbruksstöd till produktionen skall avskaffas.
- Sverige har det senaste året spridit underlag i EU-kretsen som förordat lägre stöd och skydd till ris och frukt- och gröntsektorn till gagn för utvecklingsländernas export. Särskilt vad gäller bananer och ris har detta påverkat flera EU-länders positioner.
- Sverige stödjer det så kallade bomullsinitiativet i WTO. Under 2004 arbetade Sverige med bland annat Nederländerna och Storbritannien för att EU:s stöd till bomullsproducerande bönder skulle utformas på ett sätt som inte stör världshandeln. Sverige har dessutom bidragit ekonomiskt till att förbättra de bomullsproducerande utvecklingsländernas möjlighet att delta och framföra sina positioner i förhandlingarna.

Mål: Att regler för säkra livsmedel, djurskydd och mervärdesmärkning skall vara utformade på minst möjligt handelsstörande sätt, med bibehållna krav på exempelvis säkerhet, miljömässig produktion, djurskydd

- Sverige arbetar för internationell harmonisering av livsmedelsbestämmelser och för att stödja utvecklingsländerna i arbetet med att utveckla tillförlitliga institutioner för standardisering, provning, kontroll och certifiering. Sverige stödjer Codex Alimentarius, som är ett gemensamt program mellan FAO och Världshälsoorganisationen (WHO) för harmonisering av livsmedelsregler. Codex-programmet har bidragit till kunskap och förbättrad institutionell kapacitet i utvecklingsländerna och har inneburit såväl förbättringar i den nationella livsmedelsindustrin som ökad livsmedelsexport.
- Inom ramen för det pågående arbetet med en europeisk handlingsplan för ekologiska livsmedel och ekologiskt jordbruk arbetar Sverige med att förändra gällande förordning om ekologisk produktion (2092/91) bland annat i syfte att underlätta import från utvecklingsländerna.
- Nationellt pågår ett arbete med att se över kontrollordningen för ekologisk produktion och att få till stånd en anpassning av regelverket till vad som gäller för annan teknisk kontroll. Härigenom underlättas import av ekologiska livsmedel, inte minst från utvecklingsländer.
- Sverige stödjer Global Ecolabelling Network (GEN), en sammanslutning av miljömärkningsorganisationer som arbetar för ömsesidigt erkännande och användande av miljömärkningskriterier, vilket minskar risken att miljö- och mervärdesmärkningar skall fungera som förtäcktta handelshinder.
- Sverige har genom Sida och dess norska motsvarighet Norad studerat hur man skulle kunna gå tillväga för att utveckla en kvalitets- och produktsäkerhetsstrategi för afrikanska länder, med inriktning på tekniska handelshinder och sanitära krav.

Mål: Att svensk handel med utvecklingsländer skall bidra till en rättvis och hållbar global utveckling.

- Genom initiativet Globalt Ansvar arbetar regeringen med att uppmuntra företag att i ökad utsträckning integrera sociala och miljömässiga aspekter i sina handelsrelationer.
- Sverige har varit pådrivande för att stärka utvecklingsdimensionen i det nya arbetsprogram som tas fram för FN:s Global Compact och Sverige stödjer den Internationella Standardiseringsorganisationens (ISO) arbete med att ta fram internationella riktlinjer för socialt ansvarstagande.

Mål: Att balans och flexibilitet skall upprätthållas när det gäller internationella regler om patent och annan immaterialrätt.

- Sverige verkar för effektiva skyddssystem och enhetliga internationella regler samt för att utvecklingsländernas behov av flexibilitet skall tillgodoses på ett rimligt sätt.
- Sverige bidrar med biståndsinsatser för att stärka utvecklingsländernas immaterialrättsliga kompetens och därigenom öka deras möjligheter att följa och aktivt påverka det internationella arbetet.

Mål: Att på ett konstruktivt sätt tillmötesgå kraven på nya skyddsformer för skydd av traditionell kunskap och folklöre.

Skr. 2004/05:161

- Sverige arbetar för påverka EU:s förhandlingspositioner i pågående arbete i bland annat WIPO och WTO.

Utvecklingsfrämjande svenska investeringar

Svenska företags investeringar och handel med företag i fattigare länder bidrar till att generera ekonomisk tillväxt genom bland annat skatteintäkter, sysselsättning samt teknik- och kunskapsöverföring. Detta bidrag stärks när företag i sina aktiviteter stödjer och strävar efter att följa internationella principer och riktlinjer avseende exempelvis grundläggande arbetsvillkor, mänskliga rättigheter, miljö, jämställdhet, förbud mot barnarbete och bekämpning av korruption. Vid sidan av att stärka svenska företags konkurrenskraft kan arbetet med socialt och miljömässigt ansvar bidra till att öka intresset för samarbete med just Sverige och stärka vår trovärdighet inom andra områden.

Mål: Att stärka svenska investeringars bidrag i utvecklingsländerna till en rättvis och hållbar global utveckling.

- Ambassaderna är en viktig resurs för att informera företag om situationen vad gäller till exempel mänskliga rättigheter, brister i rättsväsendet och förekomsten av korruption. Därigenom kan företag genom sina affärsförbindelser stärka sitt bidrag till transparens och utveckling. Utgångspunkten är OECD:s riktlinjer för multinationella företag och principerna i FN:s Global Compact.
- Genom att exempelvis Exportkreditnämnden informerar sina kunder om initiativet Globalt Ansvar och OECD:s riktlinjer för multinationella företag och tar speciella hänsyn vid garantigivning till de skuldtyngda minst utvecklade länderna, bidrar svensk statsstödd exportkredit- och garantigivning till utvecklingsländer till en god samhällsutveckling i dessa länder.
- Sverige ingår bilaterala investeringsskyddsavtal med utvecklingsländer som efterfrågar detta och där svenska företag har uttryckt intresse att investera och ett behov av sådana avtal. Under 2004 skrev Sverige under bilaterala investeringsskyddsavtal med Etiopien, Guatemala, Kazakstan och Mauritius.

3.2.3 Social utveckling och trygghet

God hälsa, utbildning och social trygghet ökar möjligheterna för människor att komma ur fattigdomen, att varaktigt förbättra sina livsvillkor och för att aktivt kunna ta del i diskussioner och beslut som har betydelse för deras liv.

Justitiedepartementet, Utrikesdepartementet, Finansdepartementet, Socialdepartementet och Utbildnings- och kulturdepartementet är alla aktiva i arbetet med att främja social utveckling och trygghet för en rättvis

Globalisering och social utveckling

Globaliseringen erbjuder stora möjligheter för utvecklingsländerna. Men globaliseringen kan också innebära svårigheter för såväl länder som grupper av människor, framför allt på kort sikt när nya produktionsstrukturer utvecklas. Det finns en risk för att ökad konkurrens mellan länder driver fram sämre miljö- och arbetsvillkor. Omvänt riskerar länder som inte klarar av att möta ökade krav vad gäller miljö- och arbetsvillkor att utestängas från världsmarknaden. Det är därför av stor vikt att utvecklingsländer ges möjligheter att utveckla sin politik för goda arbetsvillkor samt en effektiv miljöpolitik.

Det finns en stark koppling mellan migration och utveckling. Ofrivillig migration har sitt ursprung i utebliven utveckling, i otrygghet, orättvisor och förtryck. Människor söker bättre försörjningsmöjligheter någon annanstans. Det finns en risk att detta kan leda till kompetensflykt från utvecklingsländer. Men det finns också ett tydligt positivt samband. Människor som flyttar bidrar till utveckling. Idéer sprids och överföring av kunskap och pengar ökar. Människor återvänder med värdefull kompetens. För flera utvecklingsländer utgör migranternas privata överföring av pengar en stor del av kapitalinflödet.

Mål: Att öka möjligheten för fattiga länder att svara upp mot nya krav på exempelvis miljö- och arbetsrättsliga regler och minska risken för att frånvaro av regler blir en konkurrensfördel.

- Sverige verkar för att de sociala aspekterna skall få en mer framskjutten roll i investerings- och handelssammanhang. Detta görs bland annat genom insatser för att stärka dialogen mellan ILO och WTO.
- För att främja de svenska företagens ansvar utgår Sverige från internationella konventioner, såsom ILO:s konventioner om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet, vilka etablerar en global "lägsta anständighetsnivå". Regeringen har även givit Sida i uppdrag att ta fram riktlinjer för sitt arbete med företagens sociala ansvar.
- Sverige verkar för att EU:s regionala och bilaterala avtal med utvecklingsländer skall inkludera incitament för handel med produkter som uppfyller specifika sociala och miljömässiga krav. Exempel är EU:s handelsavtal med Chile och partnerskapsavtalen med Afrika, Västindien och Stilla havet, där främjande av sociala rättigheter utgör en integrerad del av avtalen.
- På svenskt initiativ har OECD:s medlemsländer fastslagit att det är olämpligt att uppmuntra till investeringar genom att sänka hälso- och miljökrav eller frångå grundläggande mänskliga rättigheter i arbetslivet.
- Regeringen har tillsammans med Världsbanken låtit utföra en internationell studie om hur statsförvaltningarna kan stödja utvecklingsländernas möjligheter att svara upp emot sociala och miljömässiga krav i globala leverantörskedjor.

Mål: Att bidra till system i utvecklingsländerna som minskar fattigdom och social utestängning.

Skr. 2004/05:161

- Sverige delar med sig av sina erfarenheter om socialförsäkringar till länder med mindre utvecklade system, genom samarbetet i International Social Security Association (ISSA).
- Sverige medverkar i ett nordiskt initiativ för en fristående högnivå-kommission om fattiga människors legala rättigheter. Regeringens linje är att kommissionen skall ha ett brett mandat som förutom den formella sektorn och formellt ägande även omfattar sysselsättning och arbetsmarknad, samt erkänner den informella sektorns potential för fattigdomsminskning.
- Sverige arbetar i styrningen av de internationella finansiella institutionerna för att dessa skall bistå med analyser av handelsreformers konsekvenser på fattigdom och fördelning.

Mål: Att förbättra förutsättningarna för att arbetskraftsrörligheten skall få positiva effekter på utvecklingsländerna i termer av såväl kapital- som kunskapsinflöde. I detta ligger också att bättre utnyttja utvecklingspotentialen i de stora pengasummor som migranter privat sänder till hemländerna.

- Regeringen arbetar för att skapa bättre samarbetsformer och regelverk på området. I oktober 2005 väntas slutresultatet av den oberoende globala kommission för internationell migration som Sverige tagit initiativet till i samverkan med Schweiz.
- Regeringen har tagit initiativ till en forskningsstudie som belyser effekterna på utvecklingsländer av internationell migration.
- Regeringen har tillsatt en utredning, Kommittén för arbetskraftsinvandring, med uppgift att se över regelverket i syfte att medge vidgad arbetskraftsinvandring. Kommittén beräknas lägga fram ett delbetänkande i juni 2005.
- Inom EU-samarbetet arbetar Sverige för att skapa en väl fungerande betalmarknad med billiga, effektiva och säkra betaltjänster.

Mål: Att asylprocessen skall vara rättssäker och harmoniserad i EU, med enhetlig status för de personer som erhåller asyl eller annat skydd och att begäran om asyl i ett EU-land hanteras inom EU:s gränser.

- Sverige har i EU-samarbetet och i samband med det nya femåriga handlingsprogrammet för rättsliga och inrikes frågor, där migration och asylpolitik ingår, Haagprogrammet, drivit frågorna om en rättssäker asylprocess och en EU-harmoniserad asylprocedur.
- Sverige arbetar för en förbättrad asyl- och flyktingprocess med ökad kunskap om humant mottagande och insikt om flyktingströmmar i Ukraina, Moldavien och Vitryssland. Programmet är ett samarbete mellan Migrationsverket, International Organisation for Migration (IOM) och FN:s flyktingkommissarie (UNHCR) och sker i samarbete med och utifrån erfarenheter från de baltiska staterna, Polen, Ungern, Slovakien och Rumänien.

- Under Migrationsverkets ledning fortsätter kapacitetsstödet inom området asyl, migration och visering till länderna på västra Balkan, det så kallade CARDS-programmet, som finansierar regionalt EU-stöd.

Mål: Att värna asylrätten nationellt och skapa en tydligare, mer öppen och mer förutsägbar asylprocess.

- En ny instans- och processordning för utlänningsärenden föreslås inrättas den 31 mars 2006. Utlänningsnämnden föreslås ersättas av en domstolsprövning i allmänna förvaltningsdomstolar kallade migrationsdomstolar. Den nya ordningen innebär att den asylsökande och Migrationsverket möts som två parter i domstol vid ett överklagande. Samtidigt föreslås en ny utlänningslag som sätter skyddsbehovet i fokus genom att skyddsgrunderna utvidgas.

Mål: Att finna långsiktiga lösningar på svåra flyktingsituationer.

- Sverige har de senaste åren deltagit aktivt i den så kallade Convention Plus-processen inom ramen för UNHCR som syftar till att främja varaktiga lösningar genom en bättre ansvarsfördelning.
- På nationell nivå har regeringen uppdragit åt Migrationsverket att se på möjligheter att använda flyktingkvoten mer strategiskt i samma syfte och på EU-nivå driver Sverige denna idé i anslutning till förslaget om en EU-flyktingkvot.
- Sverige arbetar för att EU skall öka sina insatser för varaktiga lösningar på flyktingsituationer i andra delar av världen. Tillsammans med övriga EU-medlemsländer har Sverige givit EU-kommissionen i uppdrag att under 2005 bland annat utveckla regionala skyddsprogram i samarbete med UNHCR.

Mål: Att bidra till att minska fattigdomen för personer med funktionshinder, genom utbildning, rehabilitering och försörjningsmöjligheter där kvinnor och flickor med funktionshinder är en viktig målgrupp.

- Sverige verkar för att FN:s standardregler för funktionshindrade människors delaktighet och jämlikhet skall genomföras och följas upp. Sverige deltar också aktivt i FN:s arbete med att ta fram en konvention på området och för att ett handikapperspektiv inkluderas i EU:s, Europarådets, Världsbankens samt i WHO och övriga FN-organs verksamhet.
- Regeringen har givit förnyat finansiellt stöd till en fond som möjliggör medverkan av representanter för enskilda organisationer från utvecklingsländerna i FN:s arbete med en konvention för funktionshindrades rättigheter.

Mål: Att Madridplanen för ett tryggt och värdigt åldrande genomförs och följs upp.

- Sverige är pådrivande i internationella organisationer för att äldre människors situation och behov skall få uppmärksamhet.

Folkhälsoarbete är en integrerad del i arbetet med att bekämpa fattigdom samt för att främja social och ekonomisk utveckling i de allra fattigaste länderna.

Mål: Att förekomsten av smittsamma sjukdomar skall minska.

- Regeringen har beslutat att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att ta fram ett förslag till en samlad strategisk handlingsplan (2006-2008) för Sveriges bidrag till den globala bekämpningen av smittsamma sjukdomar.

Mål: Att stärka det globala samarbetet för att tidigt upptäcka och åtgärda plötsligt uppkomna allvarliga hälsohot, till exempel sars och fågelinfluensa.

- Sverige bidrar aktivt till WHO:s revidering av det internationella hälsoreglementet för att bättre täcka in allvarliga hälsohot och i arbetet med att upprätta ett mer effektivt rapporteringssystem för sådana hot.

Mål: Att förbättra tillgången till säkra läkemedel till överkomliga priser i utvecklingsländerna, framförallt för behandling av folkhälsoproblem som hiv/aids, tuberkulos, malaria och andra epidemier.

- Sverige har inom EU-kretsen varit pådrivande för ett nu framlagt förslag till förordning att genomföra WTO-beslutet TRIPS och hälsa från 2003. Beslutet möjliggör tillverkning av medicin med hjälp av tvångslicens för export till länder med akuta folkhälsoproblem (till exempel hiv/aids och malaria) som saknar egen kapacitet att tillverka mediciner.

Mål: Att motverka antibiotikaresistens och verka för utveckling av kommersiellt ointressanta läkemedel som till exempel antibakteriella läkemedel och hiv-vaccin.

- Sverige är pådrivande internationellt inom WHO och EU, bland annat i framtagandet av en resolution om dessa frågor till Världshälsoförsamlingen i maj 2005.

Mål: Att bidra med svensk kunskap i utvecklingsländernas arbete med att utarbeta en folkhälsopolitik.

- Sverige kommer att bidra med svenskt kunnande och svenska erfarenheter vid en globala konferens om folkhälsa som kommer att anordnas gemensamt av den thailändska regeringen och WHO i Bangkok i augusti 2005.
- Inom ramen för den binationella kommissionen (BNC) mellan Sverige och Sydafrika har ett särskilt hälsoforum inrättats. Hälsoforum syftar till att politiskt stödja långsiktigt samarbete inom områden som

är centrala för folkhälsan. En viktig del i Hälsoforum är uppbyggnaden av ett nära samarbete mellan svenska och sydafrikanska hälsomyndigheter, institutioner och forskare.

Skr. 2004/05:161

Mål: Att aktivt bidra till att minska alkoholens skadeverkningar på global nivå.

- Sverige har varit drivande i arbetet med att ta fram en resolution på alkoholområdet inom WHO. Styrelsen antog i januari 2005 med konsensus förslaget att ett utkast till alkoholresolution presenteras för Världshälsoförsamlingen i maj 2005.

Mål: Att aktivt bidra till att minska tobaksbruket globalt, inklusive i utvecklingsländer.

- Sverige bidrar aktivt i genomförandet av WHO:s ramkonvention om tobak och verkar för att stöd ges till åtgärder i fattiga länder.

Utbildning och lärande för global utveckling

Inom ramen för målet att främja en rättvis och hållbar global utveckling spelar utbildning och forskning en viktig roll. I Sverige främjas barns, ungdomars och vuxnas kunskap och vilja att verka för den globala utvecklingen. Internationellt bidrar den svenska politiken till att stärka utbildning och forskning i utvecklingsländerna.

Mål: Att stärka den globala dimensionen i svensk utbildning.

- Programmet ”Den Globala Skolan” har förstärkts och målgruppen breddats för att nu omfatta både grundskola, gymnasium och vuxenutbildning.
- Utvecklingen av former för utbyte med utvecklingsländerna fortsätter inom gymnasieskolans yrkesinriktade utbildningar.
- Regeringen har gjort en stor satsning på lärande för hållbar utveckling. År 2003 tillsattes en kommitté med uppdrag att arrangera ett internationellt rådslag (Learning to change our world, Göteborg 2004) och att utreda hur utbildningssystemet på alla nivåer arbetar för ekonomisk, social och miljömässigt hållbar utveckling. I kommitténs slutbetänkande (SOU 2004:104) som presenterades i november 2004 föreslås bland annat anpassningar i skolans och högskolans styrdokument för att stärka hållbarhetsperspektivet i utbildningen.

Mål: Att förstärka den globala dimensionen i universitet och högskolors arbete.

- Det nationella programmet för utbyte med utvecklingsländer, Linnaeus-Palme, har utökats kraftigt under senare år.

- Regeringen presenterade en forskningsproposition (prop. 2004/05:80) i mars 2005, vilken framhåller hållbar utveckling som ett av tre prioriterade forskningsområden. Skr. 2004/05:161

Mål: Att bidra till millennieutvecklingsmålet om grundskoleutbildning för alla barn till år 2015 och att främja likabehandling av flickor och pojkar i grundskolan.

- Sverige har åtagit sig delat ordförandeskap i två globala initiativ, Fast Track Initiative och UN Girls' Education Initiative. Sverige medverkar också aktivt till en reformering av Unescos arbetssätt.

Mål: Att bidra till förbättrad kvalitet på undervisningen i samarbetsländer.

- Ett fördjupat samarbete har etablerats mellan Sida, Högskoleverket, Statens Skolverk och Myndigheten för skolutveckling.
- Sverige har tillsammans med Ryssland varit ordförande i det initiativ som ledde till att det inom FN:s ekonomiska kommission för Europa (UNECE) antogs en handlingsplan för utbildning för hållbar utveckling i mars 2005.

3.3 Konflikt hantering och säkerhet

Väpnade konflikter utgör idag det allvarligaste hotet mot utveckling i många fattiga länder. Samtidigt utgör bristen på utveckling i kombination med förtryck och andra orättvisor en grogrund för väpnad konflikt, terrorism och andra hot. Insatser inriktade på konfliktförebyggande, krishantering och fredsbevarande måste därför omfatta ett tydligt utvecklingsperspektiv. Karaktären på de internationella fredsfrämjande insatserna har under senare år förändrats till att inkludera såväl traditionella säkerhetshöjande åtgärder som tidiga fredsbyggande insatser. Detta är resultatet av medvetna ansträngningar att anlägga en helhetssyn på fredsfrämjande där ett långsiktigt perspektiv på utveckling och återuppbyggnad intar en central roll.

Insatser inom rättsstatsområdet inklusive lagstiftningsåtgärder och reform av säkerhetssektorn är av grundläggande betydelse för att skapa trygghet, frihet och en hållbar utveckling. Att skapa politiska förutsättningar för en fredsprocess samt åtgärder som avväpning, demobilisering och återanpassning av stridande parter är av central betydelse i postkonfliktsituationer.

Huvudsakligen arbetar Justitiedepartementet, Utrikesdepartementet, Försvarsdepartementet och Näringsdepartementet med frågor som rör konflikt hantering och säkerhet i relation till politiken för global utveckling. Även myndigheter som Rikspolisstyrelsen, Statens räddningsverk (SRV) och Sida är aktiva parter i arbetet.

- Sverige arbetar med insatser som främjar den globala säkerheten genom stöd till civil konflikthantering, underlättande av fredsprocesser, säkerhetsfrämjande insatser i efterkrigssituationer, insatser för säkerhetssektorreformer samt konfliktförebyggande insatser. Exempel är den svenska medverkan i fredsprocesser i Sudan/Darfur, Somalia, Mano River (Västafrika) och Kongo.
- Regeringens ambition är att successivt öka anslagsposten för de internationella fredsfrämjande truppinsatserna från nuvarande 1,4 miljarder till 1,7 miljarder kronor för år 2007 samt att Sverige skall bidra med ca 1100 personer till EU:s militära snabbinsatsstyrka.
- Sverige verkar inom FN, EU, Europarådet, OSSE och Nato/Partnerskap för fred (PFF) för att förbättra dessa organisationers civila och militära krishanteringsförmåga. Därutöver ger Sverige stöd till regionala och subregionala organisationer, inte minst i Afrika, för kapacitetsuppbyggnad och verksamhet inom det freds- och säkerhetsfrämjande området.
- Sverige ger ekonomiskt stöd till ett antal OSSE-projekt av relevans för den globala utvecklingen. Under 2004 beviljades stöd om sammanlagt ca 3,9 miljoner kronor och 36 svenskar ställdes till förfogande till OSSE:s institutioner och fältmissioner.
- Sverige deltar aktivt i ett antal internationella fredsfrämjande insatser som förbättrar möjligheterna för en global utveckling. Exempel är FN:s insats i Liberia (UNMIL), den EU-ledda insatsen i Bosnien-Hercegovina (Althea), den Nato-ledda insatsen i Kosovo (KFOR) liksom insatsen i Afghanistan (ISAF). I Darfur i Sudan stödjer Sverige Afrikanska unionens (AU) insats genom att närvara med militär personal och med en erfaren expert i de politiska förhandlingarna. Sverige har också, som komplement till EU:s omfattande ekonomiska bidrag, lämnat finansiellt stöd både till AU:s insats och till den politiska processen.
- Sverige bidrar till att EU ges finansiella möjligheter att finansiera icke-militära aspekter av fredsbevarande insatser som genomförs i till exempel Kosovo, Liberia, Afghanistan och Sudan.
- Sverige har ett stort kunnande inom civil krishantering och bidrar aktivt till att konceptuellt vidareutveckla de civila krishanteringskapaciteterna internationellt.
- Sverige är drivande i internationella fora vad gäller betydelsen av ett fungerande polisväsende, andra rättsstatsinsatser, offentlig förvaltning och räddningstjänst som viktiga instrument i krishanteringen.
- Sverige har bidragit till att EU stödjer tillkomsten av en integrerad, nationell kongolesisk poliskår samt armé i Kinshasa (DR Kongo). Sverige har även bidragit med personal till EU:s insats för att påskynda reformen av den rättsliga sektorn i Georgien.
- Sverige bidrar idag med sammanlagt cirka 45 militärobservatörer i stort sett samtliga FN-insatser. På rättsstatsområdet bidrar Sverige med sammanlagt ett femtiotal poliser i cirka 20 insatser. Till de största och mest betydelsefulla räknas polissionerna United Nations Interim Administration Mission in Kosovo, (UNMIK), European

Union Police Mission, (EUPM) i Bosnien-Hercegovina samt Proxima i Makedonien. Sverige bidrar också med 10 svenska poliser för utbildning av irakiska poliser i Jordanien.

- Regeringen arbetar för att öka det svenska deltagandet i internationella polisinsatser inom ramen för framförallt FN, EU och OSSE. Anslaget för detta har höjts. Sverige har även anmält kapacitet till EU för övriga rättsstatsåtgärder, offentlig förvaltning och räddningstjänst.
- Sverige är under 2004-2005 med och leder arbetet i den grupp inom Ottawakonventionen (truppmineförbudet) som hanterar minröjningsfrågor.
- SRV har genomfört insatser inom minhantering i Sri Lanka, Eritrea, Tchad, Sudan, Afghanistan och Libanon.

Mål: Att överbrygga klyftorna vad avser hanteringen av övergången från akut krishantering och humanitära insatser till fredsbyggande och långsiktig utveckling.

- Sverige bedriver ett aktivt arbete inom framförallt EU och FN för att ett helhetsperspektiv skall tas och att utvecklingsexpertis på sikt skall ingå i de multifunktionella mandaten.
- Sverige är initiativtagare till en internationell process, Stockholmsprocessen, vilken syftar till att under 2005 ta fram konkreta rekommendationer för förbättringar vad avser genomförandet av program för avvapning, demobilisering och integrering i det civila samhället av före detta soldater.

Mål: Att bidra till att reformera och stärka säkerhetssektorerna i utvecklingsländerna, vilket för många länder är en nyckel till förbättrad samhällsstyrning.

- Regeringen arbetar för stärkt samordning mellan flera politikområden, för att ta tillvara den kompetens på området för säkerhetssektor-reformer (SSR) som finns i Sverige i syfte att skapa en organisation som främjar samarbete och samordning mellan utvecklingsinriktade och säkerhetsinriktade aktörer. En handlingsplan för hur Sveriges stöd till SSR skall stärkas håller på att utarbetas.
- Sverige arbetar med att stärka och fördjupa det säkerhetsfrämjande samarbetet med grannländer i Östeuropa, på Västra Balkan, i Kaukasien och Centralasien.
- En svensk-sydafrikansk arbetsgrupp har bildats för att diskutera olika möjligheter för samarbete för att främja fred och säkerhet, främst i Afrika.

Mål: Att bidra till att bekämpa terrorismen med fullt beaktande av de mänskliga rättigheterna och rättssäkerheten för individen.

- Sverige deltar aktivt i förhandlingar inom EU, FN, Nato/PFF och Europarådet för att stärka det internationella samarbetet mot terrorismen och framhåller i arbetet vikten av rättssäkerhetsaspekter och respekt för de mänskliga rättigheterna.

- Inom Utrikesdepartementet har en särskild terrorismsamordnare inrättats i syfte att samordna departementets agerande i dessa frågor. Skr. 2004/05:161

Mål: Att bidra till nedrustning och icke-spridning samt skärpt kontroll av konventionella vapen.

- Inom ramen för EU har Sverige tagit initiativ till en strategi mot spridning av massförstörelsevapen och till EU:s icke-spridningsklausuler i framtida avtal med tredje land. Sverige är även initiativtagare till den oberoende kommissionen mot massförstörelsevapen som arbetar under ledning av Hans Blix.
- Sverige har utsett en särskild ambassadör för att samordna svenska ansträngningar för att motverka olaglig och okontrollerad spridning av små och lätta vapen.
- Sverige deltog under våren 2004 i en expertgrupp i FN för en översyn och analys av förhållandet mellan nedrustning och utveckling i ljuset av säkerhetsrådsresolution 1540 om ickespridning av massförstörelsevapen. Slutsatserna uppmärksammar bland annat vikten av förtroendeskapande åtgärder på hela nedrustnings- och icke-spridningsområdet.
- Sverige har anslutit sig till G8:s internationella satsning för nedrustning, icke-spridning och säkerhet i Ryssland och andra länder i Oberoende staters samvälde (OSS). Inom ramen för samarbetet har Sverige drivit ett antal projekt.

Mål: Att ett jämställdhetsperspektiv skall genomsyra militära och civila internationella krishanteringsinsatser och att kvinnors aktiva medverkan i konflikthantering och fredsbyggande skall främjas.

- Sverige arbetar aktivt för genomförande och uppföljning av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 från år 2000 om kvinnor, fred och säkerhet samt för att stärka jämställdhetsperspektivet i alla fredsfrämjande insatser, att öka kvinnors deltagande i fredsprocesser och att förstärka skyddet för särskilt utsatta kvinnor och flickor. En interdepartemental arbetsgrupp som sammankallas av Utrikesdepartementet tillsattes under hösten 2004 för att stödja ett mer systematiskt och effektivt arbete.
- I oktober 2004 anordnade regeringen i samarbete med Stiftelsen Kvinna till Kvinna en internationell konferens om kvinnors deltagande i konflikthantering för varaktig fred.
- Särskilda rekryteringsåtgärder har utvecklats för kvinnliga sökande till yrkes- respektive reservofficersprogrammen samt till den personalstyrka från SRV som deltar i civila internationella katastrof- och biståndsinsatser.
- Försvarshögskolan har fått i uppdrag att utveckla all militär ledarskapsutbildning och krishanteringsutbildning med ett jämställdhetsperspektiv och en inriktning på etik.
- Ett nätverk för etiska regler och uppförandekoder tog fram en rekommenderad uppförandekod där det bland annat framgår att sexköpslagen och straffbestämmelserna om människohandel gäller för

svensk personal i internationella uppdrag. Utrikesdepartementet och Sida samt Rikspolisstyrelsen (RPS) och andra myndigheter och organisationer har tagit fram egna etiska riktlinjer som utgår från den rekommenderade uppförandekoden.

- Sverige har bidragit aktivt till arbetet med riktlinjer mot människohandel för personal i Nato-ledda krishanteringsinsatser.
- Sida följer kontinuerligt upp stödet till konflikthanteringsinsatser i ett jämställdhetsperspektiv. En revidering av en ny konflikthanteringsstrategi för utvecklingssamarbetet påbörjades under 2004.

Mål: Att den svenska krigsmaterielexporten skall ske på ett sätt som inte motverkar en global utveckling.

- I utredningen om översyn av riktlinjerna för krigsmaterielexport (SOU 2005:9) som presenterades i februari 2005 föreslås att de svenska riktlinjerna skall integreras med kriterierna i EU:s uppförandekod för vapenexport.

Mål: Att stärka forskningen och kunskapen om sambandet mellan säkerhet och utveckling.

- Regeringens expertgrupp för utvecklingsstudier (EGDI) har uppdragits att låta utföra en studie om sambandet mellan säkerhet och utveckling. Studiens resultat presenteras hösten 2005.

3.4 Globala utmaningar

Det finns ett antal globala ödesfrågor som är av sådan omfattning att de inte kan hanteras med traditionella politiska medel eller inom nationsgränser; världsfattigdomen, konflikter och terrorism, spridningen av smittsamma sjukdomar, miljöförstöring inklusive klimatförändringar. I en alltmer integrerad och ömsesidigt beroende värld ligger det i alla länders intresse att dessa utmaningar hanteras på ett betydligt bättre sätt än vad de gör idag. På det nationella planet behandlas de flesta av de globala utmaningarna inom ramen för huvuddragen för politiken för global utveckling. Det finns dock skäl att även se utmaningarna i ett sammanhang och redogöra för arbetet i förhållande till dem som samlat begrepp. För detta arbete är huvudsakligen Utrikesdepartementet ansvarigt.

Mål: Att identifiera praktiska lösningar som leder till ett bättre samarbete och ökad mobilisering av resurser för att möta de stora globala utmaningarna.

- Sverige och Frankrike är initiativtagare till en gemensam internationell arbetsgrupp vars uppgifter är att hitta en bra definition på begreppet globala gemensamma nyttigheter, undersöka hur de viktigaste globala gemensamma nyttigheterna tillhandahålls idag samt lämna förslag till förbättringar. Arbetsgruppen inledde sitt arbete under 2003 och en slutrapport skall läggas fram 2005.

- Sverige har tagit initiativ till en agenda med förslag till hur EU i sina yttre förbindelser mer aktivt skall hantera de globala utmaningarna. Utgångspunkten är att EU och medlemsstaterna har antagit ett antal strategier och måldokument som vart och ett syftar till att möta olika globala utmaningar. Idén är att redovisa resultaten från dessa olika strategier i ett enda sammanhang, i en *State of the Union Report* vart tredje eller var fjärde år. EU kan med rapporten tydliggöra för medborgare, beslutsfattare och externa aktörer vilka insatser som sammantaget görs på olika områden. Rapporten kan också avslöja luckor, överlappningar och bristande samstämmighet. Med helhetsbilden som utgångspunkt är det lättare att öka ambitionsnivån för att möta de globala utmaningarna.
- EU-agendan för de globala utmaningarna lanserades i utrikesdeklarationen 2005. Förslaget presenterades därefter för övriga medlemsstater och EG-kommissionen vid ett informellt biståndsministermöte i februari. Detta följdes av fördjupade diskussioner med direktoratet för utvecklingsfrågor med syfte att påverka inriktningen på EU:s bidrag till översynen av millennieutvecklingsmålen i september 2005. Överläggningarna gav ett stort genomslag i meddelandet som tar upp frågan om samstämmighet för utveckling (KOM (2005) 134), där kommissionen bland annat aviserar att man, i anslutning till kommande översyner av millennieutvecklingsmålen, kommer att sammanställa en rapport, *EU Coherence for Development Report*, med bedömningar av hur olika politikområden bidrar till att uppfylla millennieutvecklingsmålen. Kommissionens förslag ligger i linje med det svenska initiativet om att förbättra samstämmigheten i EU:s åtgärder mot de globala utmaningarna.
- Sverige arbetar för att Europeiska rådet skall fatta beslut om att införa en procedur i enlighet med det som ovan skisseras.

Mål: Att analysera effekterna av de rika ländernas samlade politik för utveckling i fattiga länder.

- RK medverkar i ett internationellt forskningsprogram om ömsesidigt beroende och samstämmighet för utveckling. Det genomförs i regi av OECD:s utvecklingscenter och beräknas vara slutfört 2006.
- Regeringskansliet medverkar i ett internationellt forskningsprogram som omfattar ett 20-tal landstudier och fyra tematiska studier (bistånd, handel, migration och investeringar) och leds av den internationella organisationen Global Development Network (GDN) och Programmet är treårigt och skall slutredovisas under 2007.

Mål: Att den svenska allmänhetens kännedom om och engagemang för den globala utvecklingen skall vara hög.

- Regeringen driver sedan 2002 projektet Världens Chans för att sprida kunskap om och skapa opinion för millennieutvecklingsmålen. Projektet har ett nätverk i Sverige som omfattar 80 organisationer, företag, institut och myndigheter som på olika sätt arbetar för att uppnå millennieutvecklingsmålen.

- Enligt den senaste Europabarometern ligger Sverige i topp vad gäller allmänhetens kännedom om millennieutvecklingsmålen. Bland svenskarna har 27 procent kunnat besvara barometerns frågor mot ett EU-genomsnitt på 12 procent.

Mål: Att AU och subregionala organisationer skall ha förmåga att hantera regionala ödesfrågor i Afrika.

- Sverige kommer att förstärka sitt samarbete med organisationerna i syfte att bidra till detta.

3.5 Utvecklingssamarbetet

Utvecklingssamarbetet intar en unik roll i politiken för global utveckling genom att målet för politikområdet har ett explicit fattigdomsfokus: att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor. Inom utvecklingssamarbetet finns finansiella resurser, en stark utvecklingskompetens och upparbetade relationer med såväl samarbetsländerna som de multilaterala institutionerna. Utvecklingssamarbetet berör ett stort antal områden. Genom en effektiv dialog med andra politikområden kan utvecklingssamarbetet bidra till att förstärka andra politikområdets bidrag till målet för politiken för global utveckling. Även det omvända gäller, politiska initiativ och insatser kan komma till stånd genom att förhållanden i utvecklingsländer lyfts upp till den bredare politiska dagordningen.

Utvecklingssamarbetet styrs bland annat av internationellt beslutade principer och regler. Dessa syftar till ett så effektivt bistånd som möjligt där harmonisering av exempelvis krav och återrapportering, liksom åtgärder för att stärka samarbetsländernas ansvar och kapacitet för formulering, genomförande och uppföljning står i förgrunden. Sverige intar en internationellt ledande roll i detta avseende och har en lång tradition av att utforma utvecklingssamarbetet i dialog med samarbetsländerna med deras behov för ögonen.

I vissa samarbetsländer övergår utvecklingssamarbetet nu i ett bredare samarbete baserat på ömsesidighet och gemensam finansiering. Utgångspunkten är ett samarbete i linje med politiken för global utveckling utifrån ett helhetsperspektiv på den bilaterala relationen.

Åtgärder i syfte att stärka det svenska utvecklingssamarbetet i termer av volym och inriktning redovisas i vanlig ordning i budgetpropositionen.

Sverige verkar aktivt för att de givarländer som inte når upp till det uppsatta biståndsvolymmålet på 0,7 procent av bruttonationalinkomsten (BNI) ökar sina biståndsvolymer. För dessa länder kan dessutom innovativa finansieringskällor, såsom den internationella finansieringsfaciliteten (IFF) och globala skatter, förtjäna en närmare granskning. Regeringen för en kontinuerlig dialog om detta med andra EU-medlemsstater och i arbetet inom de multilaterala organisationerna.

Ansvar för det internationella utvecklingssamarbetet ligger inom Regeringskansliet på Utrikesdepartementet. Fler departement bidrar dock till det sammanhang som gör det möjligt för utvecklingssamarbetet att

förhålla sig till andra politikområden och därigenom få större genomslagskraft. Sida är den i sammanhanget viktigaste myndigheten.

Skr. 2004/05:161

Mål: Att utvecklingssamarbetet effektivt skall bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor.

- Sverige arbetar för ökad givarsamordning och harmonisering genom att genomföra Parisdeklarationen om biståndseffektivitet och genom att stärka samverkan med multilaterala organisationer.
- Sverige verkar bland annat inom EU och OECD/DAC för effektivisering av det internationella utvecklingssamarbetet genom gemensam avbindning.
- Genom att anpassa riktlinjer och utveckla metoder för fattigdomsanalys och för tillämpning av fattiga människors perspektiv på utveckling och rättighetsperspektivet arbetar Utrikesdepartementet och Sida för att stärka myndighetens fattigdomsfokus.
- Beslut har fattats om att inrätta en myndighet med ansvar för att utvärdera det svenska utvecklingssamarbetet. Myndigheten bedöms kunna inleda sin verksamhet vid årsskiftet 2005/2006.

Mål: Att utvecklingssamarbetet skall fungera som ett effektivt komplement till och förstärkare av insatser för en rättvis och hållbar global utveckling inom ramen för andra politikområden. Detta skall ske i samklang med utvecklingssamarbetets målsättningar och principer.

- Riktlinjer för det övergripande styrinstrumentet för det bilaterala utvecklingssamarbetet, samarbetsstrategier, har utarbetats och beslutats av regeringen. De nya riktlinjerna, som börjar tillämpas i år, återspeglar även det bredare förhållningssätt som politiken för global utveckling kräver.
- Verksamhetsplaner för ambassadernas arbete skall anpassas i enlighet med politiken för global utveckling. Detta är särskilt viktigt i länder med vilka samarbetsstrategier inte upprättats. Arbetet inkluderar åtgärder för att stärka fattigdomsfokus i arbetet, öka samverkan med andra aktörer, förstärkning av det handelsrelaterade stödet samt ökad koncentration mot färre områden.
- Den administrativa integrationen av utlandsmyndigheter där både Utrikesdepartementet och Sida är verksamma kommer att underlätta arbetet med ett tydligare ansvar för genomförandet av politiken.
- Sverige har genom Sida ingått ett avtal om flerårigt icke-öronmärkt stöd till det världsomspännande demokratifrämjande program som drivs av IPU, alla suveräna staters parlaments samarbetsorganisation. Stödet syftar bl.a. till att stärka parlamentens grundfunktioner som granskningsmakt.
- Regeringen har i enlighet med riksdagens tillkännagivande vid beslutet om politiken för global utveckling överlämnat en skrivelse till riksdagen om svenska prioriteringar i Världsbanken, IMF, samt de regionala utvecklingsbankerna. Stödet genom de internationella finansiella institutionerna är ett viktigt bidrag till att stärka förutsättningarna för exempelvis ett förbättrat investeringsklimat och infrastruktur i utvecklingsländerna.

- Sverige har ett samarbetsavtal med Sydafrika inom kulturområdet i vilket Sydafrika är medfinansierare och programmet är uppbyggt utifrån ömsesidighet och gemensamt fattade beslut om vilka projekt som skall stödjas.
- Sverige har successivt ökat det handelsrelaterade biståndet. Särskilda riktlinjer för detta antogs av regeringen i december 2004 och ligger som bilaga till Sidas regleringsbrev.
- För att det handelsrelaterade biståndet skall bli mer efterfrågestyrt och relaterat till övriga utvecklingsprioriteringar stödjer Sverige bland annat Integrated Framework och har under 2005 tagit på sig rollen som givarsamordare i Genève och givarkontaktpunkt i Tanzanias arbete med processen.
- Regeringen har under året låtit utreda behovet av och lämnat förslag på former och uppgifter för ett center i Sverige för handelsrelaterad kapacitetsuppbyggnad i utvecklingsländerna.
- Av det ökade svenska biståndet kommer en miljard kronor att satsas på insatser särskilt destinerade till miljöområdet. Satsningarna kommer att göras inom områden där svensk kompetens står stark för att väva samman ekologiska hänsyn och ekonomisk tillväxt både i Sverige och i samarbetsländerna. Regeringen har givit Sida i uppdrag att i dialog med Regeringskansliet, och i samråd med andra berörda myndigheter utarbeta förslag inför miljöinsatsen.
- Miljöperspektivet förs in i samarbetsstrategierna och partnerskapsavtalen med samarbetsländer för att det skall få en framträdande roll i det svenska samarbetet.
- För att minska riskerna för att tullsänkningar i utvecklingsländerna skall leda till minskade resurser för fattigdomsbekämpande insatser bistår Sverige samarbetsländerna i att utveckla alternativa instrument för skatteuppbörd och institutionsutveckling.

Mål: Att effektivare använda den svenska resursbasen i utvecklings-samarbetet och ta tillvara näringslivets och fackföreningsrörelsens intresse och kompetens att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling.

- Ett samverkansforum med arbetsmarknadens parter har inrättats, för att hitta former för hur näringslivet och fackföreningsrörelsen konkret kan samverka med och stärka utvecklingssamarbete till exempel genom "private public partnerships" (PPP).
- Sida arbetar för att vidareutveckla samarbetet med offentliga aktörer bland annat genom att öka antalet ramöverenskommelser.
- Exportrådet och projektexportfrämjare vid fem utlandsmyndigheter samarbetar med bland andra Sida och Swedfund för att främja svenskt deltagande i projekt och upphandlingar finansierade av internationella organisationer och utvecklingsbanker. Exportrådet har också kontor i ett knappt tiotal utvecklingsländer.

För att politiken för global utveckling skall kunna bidra till en rättvis och hållbar global utveckling krävs ett långsiktigt arbete för att öka samstämmigheten mellan olika politikområden. Genomförandet av politiken befinner sig fortfarande i ett inledningsskede. Inom vissa politikområden har sedan lång tid tillbaka bedrivits ett arbete som ligger väl i linje med politikens målsättningar, medan arbetet inom andra områden nyligen påbörjats. Redogörelsen i denna skrivelse visar att genomförandet av politiken för global utveckling har inletts och att förutsättningar finns för att höja ambitionerna ytterligare. Formerna för samarbete i Regeringskansliet och med de statliga myndigheterna lämpar sig väl för att genomföra politiken för global utveckling och utrymme finns för en ökad samstämmighet mellan politikområden genom effektivare samordning inom befintliga former.

Samstämmighetspolitik kan inte få fullt genomslag om den endast bedrivs på det nationella planet. Regeringen avser därför fortsatt att aktivt delta i det internationella erfarenhetsutbytet om samstämmighetsfrågor, samt sprida information om politiken och att förankra den i en bredare aktörskrets, såväl i Sverige som internationellt.

För det fortsatta genomförandet av politiken för global utveckling prioriterar regeringen arbetet med att identifiera sätt på vilka alla politikområden på ett effektivare sätt kan bidra till politikens genomförande. Dessutom bör möjligheterna utredas till fokusering mot politikområden där den globala påverkan är av särskild betydelse och där konkreta resultat kan uppnås.

Fokusering i genomförandet

Politiken för global utveckling skall beaktas i arbetet inom samtliga politikområden. Alla politikområden har emellertid inte samma påverkan på den globala utvecklingen och omfattas därför inte i samma utsträckning av samstämmighetsarbetet. Områden där Sverige kommit långt när det gäller att integrera ett utvecklingstänkande i den nationella politikutformningen är handels-, jordbruks- och miljöpolitiken. Detta arbete skall fortsätta. Områden där regeringen bedömer att behov föreligger av ett ökat svenskt engagemang är säkerhets- respektive migrationspolitiken. För närvarande genomförs studier om hur utvecklingsperspektivet bättre kan präglade åtgärder inom dessa områden. Vidare finns behov av att vidareutveckla tillämpningen av rättighetsperspektivet och fattiga människors perspektiv på utveckling.

Ytterligare insatser görs i syfte att bättre utnyttja den svenska resursbasen. Ett närmare samarbete mellan arbetsmarknadens parter och offentliga aktörer eftersträvas i detta arbete.

Analys, metoder och resurser för politikens genomförande

Analysarbete relaterat till de globala utvecklingsfrågorna är av stor vikt för att politiken skall kunna genomföras på ett sätt som effektivt bidrar

till målet om en rättvis och hållbar global utveckling. Studier genomförs, såväl internt inom Regeringskansliet som externt, för att öka kunskapen om hur politiken för global utveckling bäst kan genomföras samt för att identifiera målkonflikter mellan olika politikområden.

Politikens framgång beror ytterst på hur den påverkar fattiga människor i fattiga länder och i transitionsländer och dessa länders utvecklingsförutsättningar. Hänsyn måste tas till andra länders agerande samt till andra aktörer som till exempel FN, EU och utvecklingsbankerna. På sikt kommer ett behov att finnas av självständiga analyser för att utvärdera politikens genomslag.

Ett specifikt instrument för att mäta de rika ländernas samlade policyåtaganden gentemot utvecklingsländer utgörs av det så kallade Commitment to Development Index, framtaget av det oberoende organet Center for Global Development i Washington DC. Indexet, som spelar en viktig roll i den internationella policydebatten, publiceras årligen i magasinet Foreign Policy och mäter de 21 rikaste länderna samlade politik för att minska fattigdomen i världen. Sverige deltar aktivt i arbetet med att utveckla utformning och metodologi. En tydlig koppling görs bland annat till det åttonde millennieutvecklingsmålet som berör OECD-ländernas åtaganden för ett globalt partnerskap för utveckling. Indexet bedömer utformningen av de rika ländernas åtgärder inom sju olika politikområden.

En rad insatser görs för att stärka politikens genomförande. Detta görs inom respektive berört politikområde och inom ramen för existerande och redan finansierad politik. Det kan undantagsvis i ett inledande skede finnas insatser där utvecklingsfinansiering kan motiveras utifrån en helhetssyn på politiken för global utveckling. Detta förutsätter att de kriterier och mål som fastställts för utvecklingssamarbetet av OECD/DAC efterföljs. Det kan röra sig om åtgärder, begränsade i tid och omfattning, som syftar till att initiera insatser eller inhämta nödvändig kunskap.

Utvecklingssamarbetet i den samlade politiken

Med politiken för global utveckling får samtliga politikområden ett uttalat ansvar för den globala utvecklingen. Utvecklingssamarbetet kommer också att påverkas av en ökad samstämmighet i svensk politik. Det kommer att behöva förtydligas hur utvecklingssamarbetet kan bidra till politikens övergripande mål och båda perspektiv. Detta måste ske inom ramen för utvecklingssamarbetets eget mål. Vidare måste utvecklingssamarbetet förhålla sig till politikutformningen inom andra områden. Regeringen förutsätter därför ett närmare samråd mellan departement och myndigheter och har beslutat om bättre integration av verksamheten i fält mellan Utrikesdepartementet och Sida i syfte att underlätta ett samstämmigt agerande.

Förklaring till förekommande förkortningar

Skr. 2004/05:161

Bilaga 1

AU	African Union
Althea	EU:s militära insats i Bosnien-Hercegovina
BNC	Binational Commission
BNI	Bruttonationalinkomst
CBD	Convention on Biological Diversity
CSD	Commission on Sustainable Development
DAC	Development Assistance Committee
EBRD	European Bank for Reconstruction and Development
EGDI	Expert Group on Development Issues
EARP	Euroatlantiska partnerskapsrådet
EU	Europeiska unionen
EUPM	European union Police Mission in Bosnia Herzegovina
FAO	Food and Agriculture Organization
FN	Förenta nationerna
GDN	Global Development Network
GEN	Global Ecolabelling Network
Govnet	Network on Governance (OCD/DAC)
GSP	European Union's Generalized System of Preferences
HIPC	Heavily Indebted Poor Countries
IFF	International Finance Facility
ILO	International Labour Organisation
ISSA	International Social Security Association
IMF	International Monetary Fund
INCP	International Network on Cultural Policy
IOM	International Organisation for Migration
IPU	Inter-Parliamentary Union
ISAF	International Security Assistance Force
ISO	International Organization of Standardization
KFOR	NATO Kosovo Force
OECD	Organization for Economic Co-operation and Development
OSS	Oberoende staters samväld
OSSE	Organization for Security and Co-operation in Europe
PPF	Partnerskap för fred
PPP	Private Public Partnership
RPS	Rikspolisstyrelsen
Sida	Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete
SRV	Statens räddningsverk
SSR	Säkerhetssektorreformer
UNCTAD	United Nations Conference on Trade and Development
UNDP	United Nations Development Programme
UNECE	United Nations Economic Commission for Europe
UNEP	United Nations Environment Programme
Unesco	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees
UNMIK	United Nations Interim Administration Mission in Kosovo
UNMIL	United Nations Mission in Liberia
WAIPA	World Association of Promotion Agencies
WHO	World Health Organization
WIPO	World Intellectual Property Organisation

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 26 maj 2005

Närvarande: Statsministern Persson, ordförande, och statsråden Ringholm, Freivalds, Sahlin, Pagrotsky, Östros, Messing, Y. Johansson, Bodström, Sommestad, Karlsson, Andnor, Nuder, M. Johansson, Hallengren, Björklund, Holmberg, Jämtin, Österberg, Orback

Föredragande: Statsrådet Jämtin

Regeringen beslutar skrivelse 2004/05:161 Sveriges politik för global utveckling